TÖB-DER

Örgütlenme Çalışmalarımız Sürüyor

Bir yanda şube ve üye sayımız sürekli olarak artarken, bir yandan da örgütlenme ve eğitim çalışmalarımız sürdürülmektedir. Son olarak Genel Başkanımız Ali Bozkurt ile Merkez Yürütme Kurulu üyelerimizden İlhan Alkan, 22—23.9.1974 günleri Kayseri, Hacıbektaş ve Gülşehir şubelerimizi ziyaret ederek şube yöneticileri ve üyelerimizle yararlı görüşmeler yaptılar, şubelerin çalışmalarını yerinde gördüler, genel merkez çalışmaları hakkında üyelerimize bilgi verdiler.

Genel Başkanımız Ali Bozkurt, Merkez Yürütme Kurulu üyemiz Fevzi Çimen ve İstanbul Şubemiz üyelerinden Süleyman Üstün, 29.9.1974 günü Niğde'de yapılan bölge toplantısına katıldılar. Toplantıya ayrıca Kayseri, Nevşehir, Kırşehir, Konya-Ereğli, Ulukışla, Bor, Hacıbektaş, Niğde-Aksaray şubelerimizden kalabalık bir öğretmen kitlesi katıldı. Fevzi Çimen'in yönettiği toplantıda söz alan konuşmacılar, çeşitli eğitim ve öğretmen sorunları üzerinde durdular, halkla ilişkiler konusunda görüşlerini dile getirdiler, Genel Merkez çalışmaları üstüne öneri ve dileklerini açıkladılar. Özlük sorunlarını ele alan konuşmacılar, özelikle ilkokul öğretmenlerinin yaşama ve çalışma koşullarının ağırlığı üzerinde durdular ve ilkokul öğretmenlerinin sürekli olarak mağdur edildiklerini söylediler. Yan ödemelerle ve yeni düzenlenen ders dağıtım çizelgesiyle ilkokul öğretmenlerinin yeniden ve daha açık olarak bir kere daha horlandıklarını ve ezildiklerini belirten konuşmacılar tüm öğretmenlerin sorunlarının tek bir örgüt çatısı altında toplanmakla çözümlenebileceğini dile getirdiler. Türkiye öğretmenlerinin sorunlarının yurt ve dünya sorunlarından soyutlanamayacağı üzerinde de durulan toplantının son bölümünde Genel Başkan Ali Bozkurt'a söz verildi. Genel Başkan yaptığı konuşmada TÖB—DER'in çalışmalarını anlattı, Türkiye'nin eğitim sorunlarının çözümlenmesinde öğretmenlerin örgütlenmesinin ve mücadelesinin önemini belirtti. Tam bir birlik ve dayanışma havası içinde sona eren toplantıda üyelerimizin Genel Merkez çalışmaları üzerindeki değerli katkıları ve önerileri de saptanmış oldu.

Genel Başkanımız Ali Bozkurt, Fevzi Çimen ve Süleyman Üstün, 29.9.1974 günü de Bor, Kemerhisar, Ulukışla şubelerimizi ziyaret ettiler ve üyelerimizle görüştüler.

ÖNEMLİ BİR AÇIKLAMA

17 Ağustos 1974 tarihli günlük gazetelerin birinde, TÖB — DER Genel Başkanına atfen Kıbrıs harekâtına ilişkin bir haber çıkmıştır.

Örgüt olarak TÖB — DER'in bu konudaki görüşü, 26 Temmuz 1974 günü çeşitli yayın organlarında çıkan bildirimizde açıklanmıştır.

Yukarıda sözü edilen «haber» gazeteyle başka bir konudaki telefon görüşmesi sırasındaki konuşmalarının yanlış anlaşılmasından doğmuştur.

Bu açıklamayı gerekli gördüm. Saygılarımla.

TÖB — DER Genel Başkanı
Ali BOZKURT

8—9—10 Temmuz 1974 de Ankara'da yapılan TÖB — DER II. Olağan Genel Kurulunda kabul edilen tüzüğümüz 10—15. sayfalardadır.

genel merkezden şubelere

Bazı şubelerimiz özellikle Gelir-Gider Defteri ile Bütçe Kesin Hesap ve Bilânço Defterinin nasıl tutulacağı konusunda açıklama istemişlerdir. Aşağıda bu konuda gerekli açıklama yapılmıştır. Şube yöneticilerimizin buna göre hareket etmelerini duyururuz. Saygılarımızla.

GELİR—GİDER DEFTERİNİN TUTULMASI

1. 1630 sayılı Dernekler Yasasının 51. maddesine göre tutulması gereken öbür defterler gibi «Gelir-Gider Defteri» de notere onaylattırılacaktır.

2. Yeni Dernekler Yasasına göre bastırılmış ve Genel Merkezimizden gönderilen «Gelir - Gider Defteri»nde bir gelir bir de gider sütunu vardır.

3. Gelir sütununa şubenin gelirleri işlenecektir.

4. Gider sütununa şubenin giderleri işlenecektir. Bu sütuna ayrıca şubenin verdiği borçlar ve aldığı demirbaşlar da işlenecektir.

5. Kongreye giderken hesaplar kesildiğinde, deftere kaydı yapılmış olan demirbaşlar, alacaklar, şubenin dışarıya olan borçları ayrı ayrı kalemlerde çıkartılır.

BÜTÇE KESİN HESAP VE BİLANÇO DEFTERİNİN TUTULMASI

A) Bilânço Kısmının İşlenmesi :

1. Bütçe Kesin Hesap ve Bilânço Defteri Gelir-Gider Defterinin son kısmında iki ayrı sayfa halindedir. Bu defterin «Bilânço» bölümü aktif ve pasif olarak ikiye ayrılmıştır.

2. Bilânçonun aktif kısmına giderler, demirbaşlar, şubenin alacakları, bankalar yazılacaktır.

3. Bilânçonun pasif kısmına gelirler ve şubenin dışarıya olan borçları yazılacaktır.

4. Bilançonun aktif ve pasif kısımları birbirine denk olacaktır.

B) Bütçe ve Kesin Hesap Kısmının İşlenmesi:

1. Kongreye sunulan taslak bütçe kongrede kabul edilip kesinleştikten sonra tahmini gelirler «gelir», talımini giderler de «gider» dilimleri bölümlerine yazılır.

2. Kongre dönemi içinde yapılan işlemlere göre bütçe tahminleri tutmadığı takdirde gerekli ekleme ve çıkarmalar yapılır.

YENİ KURULAN ŞUBELERİMİZ

SEBEN : Başkan Ayhan Cengiz, Sekreter Çetin Cengiz Bostancı, Sayman Mehmet Çetinkaya, Üye Nazım Varlık, Üye Nazmi Özkan.

KADIKÖY : Başkan Hüseyin Telli, Sekreter Abdullah Yılmazer, Sayman Hikmet Sayılan, Üye Mustafa Ekşi, Üye Feridun Aksoy.

ARALIK : Başkan Cemal Yıldırım, Sekreter Ayhan Yılmaz, Sayman Mehmet Toksöz, Üye Bayram Çetindere, Üye İdris Erdoğan.

TUZLUCA : Başkan Kemal Kardeş, Sekreter Ali Şenarıcı, Sayman Kamber Soysal, Üye Hüccet Erdoğan, Üye Yasin Seçilmiş.

KEÇİBORLU : Başkan Halit Güllü, Sekreter Hüsnü Çardaklı, Sayman İsmail Altıntaş, Üye Kadir Karademir, Üye Cengiz Karaefe.

KARGI : Başkan Ayhan Altay, Sekreter Yaşar Uzun, Sayman Niyazi Işık, Üye Recep Akyıldız, Üye Hasan Çelik.

DEMİRKÖY ; Başkan Cemil Özbek, Sekreter İbrahim Cengiz, Sayman Vahittin Özen, Üye Ayhan Döğer, Üye Mehmet Hatipoğlu.

ILGAZ : Başkan Hadim Ünal, Sekreter Kâmil Kayılı, Sayman Sadık Gökkaya, Üye Ömer İlhan, Üye Hasan Bayram Küçük.

OSMANELİ : Başkan Yaşar Özbek, Sekreter Erdoğan Solmaz, Sayman Kadriye Turan, Üye İrfan Kıyıkçı, Üye İbrahim Geçer.

KONGRELERİNİ YAPAN ŞUBELERİMİZ

GERZE : Başkan Bahattin Sarısoy, Sekreter Zafer Ersoy, Sayman Osman Çağlayan, Üye Rahmi Sayar, Üye Cezmi Erdal.

KARACABEY : Başkan Şecaat Balta, Sekreter Naim Çiftçi, Sayman Fehmi Giray, Üye Ömer Çinga, Üye Ertan Say.

NAZİMİYE : Başkan Musa Adıgüzel, Sekreter Hıdır Demirtaş, Sayman Veli Ay, Üye Hasan Yıldız, Üye Lâtif Yalçın.

DÜZİÇİ ; Başkan Ahmet Melek, Sekreter Ali Metin Kararmaz, Sayman Halil Namli, Üye Ö. Dursun Donbaloğlu, Üye Mehmet Türkoğlu,

YEŞİLOVA : Başkan Halil Akpnar, Sekreter Nuri Orhan, Sayman Muammer Çetin, Üye Mustafa Teoman, Üye Yusuf Çelik.

BİLECİK : Başkan M. Emin Tekin, Sekreter Hasan Yanık, Sayman Ata Böükbaşı, Üye Vasfi Çetin, Üye Hüseyin Filiz.

ŞUBELERİMİZDEN HABERLER

KIRKAĞAÇ ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI:

Son günlerde çalışmalarını yoğunlaştıran Kırkağaç Şubemiz lokal sorununu da çözümlemiştir. Şubemiz işler bir yerdeki kahveye taşınmış ve kahvenin bir bölümü bölme ile ayrılarak şube yönetim yeri olarak değerlendirilmiştir. Üyelerimiz kahvede halkla içiçe oturmaktadır. Şubemizin bu davranışı halk tarafından da olumlu karşılanmıştır.

Ayrıca Kırkağaç Şubemiz 11.9.1974 günü bir gece düzenlemiştir. Gecede halk oyunları oynanmış, halk türküleri söylenmiş ve Kıbrıs konusu ele alınmıştır. Kıbrıs konusunda söz alan konuşmacılar, Kıbrıs'ta emperyalizmin oyunlarını, Türk ve Rum halkaarını nasıl birbirine düşürdüklerini ve Kıbrıs'ı emperyalizmin Ortadoğu için bir sıçrama taşı yapmak istediklerini dile getirmişlerdir. 700 den fazla Kırkağaçlı'nın ilgi ile izlediği geceye Cumhuriyet Senatosu Başkanı Tekin Arıburun'da katılmıştır.

SİNOP ŞUBEMİZİN SEMİNERİ :

Sinop Şubemiz 2.9.1974 günü bir seminer düzenledi. Seminerin ilk bölümünde dört üyemizin daha önceden hazırladıkları TÖB — DER'in amaçları, öğretmenlerin ekonomik, meslekî sorunlarıyla eğitim konusu üzerinde duruldu. İkinci bölümde ise konuşmacıların sundukları konular üzerinde dinleyicilere söz verildi ve çeşitli konular tartışıldı. Olumlu bir hava içinde geçen toplantı üç saat boyunca ilgi ile izlendi.

ARDAHAN ŞUBEMİZ 72. KOĞUŞ'U SAHNEYE KOYDU.

Ardahan Şubemiz, Orhan Kemal'in ünlü «72. Koğuş» adlı oyununu kendi olanakları ile sahneye koydu. Oyun Göle'ye götürüldü. Oyun sırasında ve bitiminde seyirciler «Bağımsız Türkiye, Kahrolsun Faşistler v.b.» sloganlar söylediler. Bundan bir işgüzar görevli rahatsız oldu ve halka baskı yapmaya yeltendi, bazı gençleri karakola gönderdi.

URFA ŞUBEMİZİN ADEM YAVUZ İÇİN YARDIMI

Kıbrıs'ta görevi başında vurulan ve daha sonra ölen gazeteci Adem Yavuz'un ailesine yardım için Urfa Şubemiz Haşmet Zeybek'in «Irgat» adlı oyununu sahneye koydu. Oyundan elde edilen 1050 TL. gelirin tamamı Adem Yavuz'un ailesine gönderilmiştir. Şubemizin bu örnek davranışı halk tarafından da olumlu karşılanmıştır.

KARAMAN ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

Karaman'da çalışan meslekdaşlarımızın tümünü çatısı altında toplamak ve halkla olumlu ilişkiller kurabilmek amacıyla Karaman Şubemiz Kültür-Yayın, Tiyatro, Kitaplık Kolları kurmuştur. Şubemiz önümüzdeki günlerde «toplumsal sorunlarımız ve öğretmenin yeri, etkinliği» konularında açık oturum konferans, söyleşi gibi çalışmalar yapacaktır.

Şubemiz ayrıca üye sayısını artırmak, üyelerle şube arasındaki bağları güçlendirmek amacıyla üyelerden temsilciler seçmiştir.

Geçen yıl üyelerimize ve halka «İzzetin İzzeti nefsi, Cafer'in Türküsü, Hasan Tahsin Olayı, Ulusun Türküsü, Kara Düzen» gibi oyunları sunan şubemiz, bu yıl da Bekir Yıldız'ın «Kaçakçı Şahan» ve Kerim Korcan'ın «Linç» adlı oyunlarını sunacaktır.

Karaman Şubemiz ayrıca «Orta Öğretimdeki Başarısızlığın Nedenleri» konusunda da bir anket düzenlenmiştir.

FETHİYE ŞUBEMİZİN OYUNU

Fethiye Şubemizin kurduğu sosyal kol Turgut Özakman'ın «Duvarların Ötesi» adlı oyununu sahneye koymuştur. Oyunda öğretmenlerden Turgut Olçaş, Ramazan Solmaz, Ayten Küp, Cumhur Yaka, Tevfik Özabalı, Lâtif Akgül rol almışlardır. Oyunun yönetmenliğini de tiyatrocu Ekin Duru yapmıştır. Çevre köy ve kasabalarda gösterilen oyunu halk ilgi ile izlemektedir.

ÇERKEŞ ŞUBEMİZ «403. KİLOMETRE»Yİ SAHNEYE KOYDU

Çerkeş Şubemiz «403. Kilometre» oyununu sahneye koymuştur. Oyunda öğretmen ve öğrenciler rol almıştır. Üç kez Çerkeş'te bir kere de Şabanözü'nde temsil edilen oyuna halk büyük ilgi göstermiştir.

Çerkeş Şubemiz ayrıca bütünlemeye kalan öğrenciler için de kurslar açmıştır. Kurslarda lise ve yüksek öğrenimdeki öğrenciler de görev almışlardır. Şubemizin bu çalışmaları çevrede olumlu karşılanmıştır.

İZMİT ŞUBEMİZİN ÇALIŞMALARI

İzmit şubemiz, 28.9.1974 günü yeni şube lokalinde bütün üyelerinin katıldığı bir söyleşi toplantısı düzenlemiştir. Toplantıda söz alan konuşmacılar, içinde bulunduğumuz düyanın sorunları, dünyada ülketizin yerini, Türkiye öğretmenlerinin görevlerini ve şubelerimizin sorunlarını dile getirmişllrdir. Çok olumlu bir hava içinde geçen toplantıların öbür şubelerimizin katılmasıyla bundan böyle de sürdürülmesine karar verilmiştir.

haberler

ULUKIŞLA ŞUBEMİZİN GECESİNE BASKI

Ulukışla şubemiz, 19.9.1974 günü «Öğretmenler Gecesi» düzenledi. Halkın ve büyük bir öğretmen kitlesinin ilgi ile izlediği toplantıda devrimci türküler söylendi, «Öğretmen» adlı oyun temsil edildi. Ancak emniyet görevlileri gecede okunacak türkü ve şiirlerin metnini isteyerek ve program dışına çıkılmaması için baskı yaparak şubemize güçlük çıkarttı. Niğde'den özel olarak gelen polis ekibi gecede yapılan konuşmaları ve söylenen türküleri banda almıştır. Buna rağmen «emperyalizm», «az zaman var», «yuh yuh», «zulüm» adlı türküler halk tarafından büyük bir coşkunlukla alkışlanmıştır.

SÜZEK ÜNİVERSİTEYE ALINMADI

Ankara Şubemiz üyelerinden Hasan Süzek giriş sınavlarını kazandığı halde Eğitim Enstitüsü çıkışlı olduğu gerekçesiyle üniversiteye kaydı yapılmamıştır. Üyemiz hakkındaki bu karar Danıştay'a götürülecektir.

AKSOY NAKLEDİLDİ

Sinop Sanat Enstitüsü İngilizce Öğretmeni Sabri Aksoy, okul müdürünün çabaları sonunda Kız Sanat Enstitüsüne nakledilmiştir. Okul müdürü üyemiz olan Aksoy'a çeşitli baskılar yapmış ve sonunda yerini değiştirmeyi başarmıştır.

«KOMANDOCU» İLKÖĞRETİM MÜFETTİŞİ

Karaman bölgesinde ilköğretim müfettişliği yapan ve «Komando» olarak bilinen Arif Kalaycı, düşüncelerine uymayan çok sayıdaki ilkokul öğretmenlerine başarısız rapor vermiştir. Bunun sonucu olarak terfi edemiyen öğretmenlerden Durmuş Gülçiçek ile Hasan Kaypak müfettişin raporlarına itiraz etmişlerdir. Ayrıca tutucu Karaman ilköğretim müdürü ile de işbirliği yapan Kalaycı öğretmenlerin TÖB—DER Karaman Şubemize üye olmalarına karşı çıkmaktadır. Kalaycı ve ilköğretim müfettişi, kurucusu oldukları «Karaman Öğretmenler Derneği»ne üye olmaları için de öğretmenlere baskı yapmaktadırlar.

FAŞİST TASLAKLARI YERKÖY ŞUBE BAŞKANIMIZA SALDIRDI.

16.9.1974 günü dört taslağı, Yerköy Şube Başkanımız Aycan Akçay'a saldırdılar. Arkadaşımıza hakaret de eden saldırganlar bir üyemizin de yolunu kesmişlerdir. Emniyet görevlileri olay karşısında kayıtsız kalmışlardır.

Genel Sekreterimiz Şaban Sezen, olay üzerine Yozgat Valiliğine ve Yerköy Kaymakamlığına birer yazı göndererek üyelerimize karşı girişilen bu saldırılar konusunda gereken duyarlığın gösterilmesini ve yasal işlemlerin yapılmasını istemiştir.

KİĞI'DA ŞUBE BAŞKANIMIZIN YOLU KESİLDİ.

Kiğı Şubemizden aldığımız habere göre gerici çevre ve kişiler tarafından kıkartılan bir grup saldırgan Şube Başkanımız Mehmet Yıldırım ile Kiğı Lisesi Müdürü Hüsnü Yıldırım'ı, yollarını keserek dövmüşlerdir.

SAVUR'DA İKİ ÖĞRETMEN DÖVÜLDÜ

Savur Şubemiz üyelerinden Bedirhan Şimşek ile M. Salih Karakaya, belli çevreler tarafından örgütlenip kışkırtılan ve kendilerine «Komando» adı verilen faşist taslakları tarafından 12.9.1974 iünü çarşı ortasında dövülmüşlerdir. Olay karşısında resmî görevliler pasif kalmışlardır. 15-20 kişilik saldırganlardan henüz hiçbirisi yakalanmamıştır.

ERGÜLER SÜRÜLDÜ

Gemlik Lisesi Felsefe Öğretmeni Dursun Ergüler, Bakanlık Müdürler Komisyonu Kararıyla Afyon Şuhut İlçesi Lisesine sürülmüştür. Ergüler gerici çevrelerin tertipleri sonunda bir soruşturma geçirmiştir. Ergüler sürülmesinin haksız bir işlem olduğunu ve bu haksız işlemi protesto için öğretmenlikten ayrılacağını söylemiştir.

FINDIKLI'DA BİR ÜYEMİZ MAHKEMEYE VERİLDİ.

Fındıklı Şubemiz üyelerinden Kıyıcık İlkokulu Öğretmeni Rahmi Özer, izinsiz açılan bir kuran kursunu kaymakamlığa şikâyet ettiği için Fındıklı Müftü vekili tarafından «imama, müftülüğe, diyanete sövdüğü» iddiasıyla şikâyet edilmiş ve mahkemeye verilmiştir.

REŞADİYE'DE YİRMİ ÖĞRETMEN TERFİ EDEMEDİ.

Tokat Reşadiye ilçesinde çalışan öğretmenlerden ellisi başarısız rapor aldıkları gerekçesiyle terfi edememişlerdir. Yürürlükteki antidemokratik teftiş sistemi yüzünden kademe ilerlemesi yapamayan öğretmenler çift hükümlü raporların kurbanı olmuşlardır. Elli meslekdaşlarının terfi ettirilmemeleri karşısında Reşadiye'de çalışan tüm öğretmenler huzursuz olmuşlardır.

DANIŞTAY BAKANLIĞIN BİR İŞLEMİNİ DURDURDU.

Danıştay Beşinci Dairesi, bundan bir süre önce meslekten çıkartılan Gelibolu şubemiz üyesi Yakup Gümüş hakkındaki Bakanlık işlemini oybirliği ile durdurmuştur.

SİVEREK ŞUBEMİZ YÖNETİCİLERİNE BASKI

Siverek İlköğretim Müdürü ve Gazi İlkokulu Müdürü, Şubemiz yöneticilerini İl Makamına şikâyet etmişlerdir. Şubemiz bundan bir süre önce Siverek İlkokullarına birer yazı göndermiş ve öğrenci velilerinden kayıt sırasında para alınmamasını istemiştir. Şubemizin yazısında öğrenci velilerinden para alınmasının Anayasaya, 222 sayılı İlköğretim Yasasına ve Bakanlığın genelgelerine de aykırı olduğu belirtilmiştir. Siverek İlköğretim Müdürü, bundan bir süre önce de bir müstahdemi kışkırtarak şube başkanımız Haydar Oltu ile Yönetim Kurulu üyemiz Zeynel Kılıç'ın üzerine saldırtmıştır.

PAZAR LİSESİ MÜDÜRÜNÜN MARİFETLERİ

Pazar Lisesi Müdürü Yusuf Ergün, bir yandan okuldaki «bozkurt»çu öğrencileri koruyup kayırırken, bir yandan da kendi dü-

YENİ ÖĞRETİM YILLI VE SORUNLAR

Bahattin ACAR
TÖB — DER Konya Şubesi Başkanı

(Geçen Sayıdan Devam)

YENİ DERS YILI BAŞINDA ÖRGÜTÜMÜZ

1974 — 1975 ders yılına girdiğimiz şu günlerde Türkiye öğretmenlerinin en güçlü tek örgütü kısa adıyla TÖB — DER'dir. Yani Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği. Kuruluşu 3 Eylül 1971 olup, bu günlerde üç yaşını tamamlamıştır.

Ülkemizde öğretmen örgütlerinin geçmişi Osmanlı yönetimine dek uzanmakta olup her dönemde öğretmen örgütleri toplumun bürokrat kesiminin en ileri demokratik örgütleri olmuşlar ve meslek mücadelelerinin yanında özgürlük ve demokrasi içinde aktif mücadeleden kaçınmamışlardır. Burada bunun tarihçesini yapacak değiliz. Ancak TÖB—DER'i tanıtabilmek için hiç olmazsa 27 Mayıs'ın getirdiği 1961 Anayasasının nisbî özgürlük ortamından ve bu ortamda kurulan kısa adı TÖS olan Türkiye Öğretmenler Sendikası'ndan başlamak gereklidir. Türkiye'de öğretmenlerin ilk kez sendika adı altında toplandıkları bu örgüt, bütün gücüyle karanlığa karşı mücadele vermiş, üyelerinin özlük haklarını savunurken yurt sorunlarının çözümü için de üzerine düşeni alnının akıyla yerine getirmiştir.

Ancak bu uğraşında kesinlikle yasal yoldan ayrılmamış, aleyhine açılan davalardan aklanarak çıkmış, karşı devrimci güçlerin tüm oyunlarını bozarak yılmadan uğraşını sürdürmüştür. Ancak *«sosyal gelişme ekonomik gelişmeyi aşmıştır, bu nedenle engel olunması gerekir»* mantığı içinde gelen 12 Mart rejimi içinde Anayasada yapılan bir değişiklikle o da balyoz darbesini yemiş, mal ve can varlığını yeni örgütümüze, TÖB—DER'e bırakmıştır. Bu arada TÖB—DER'in kuruluşunda kardeş örgüt TÖYKO'nun da yardımları az olmamıştır.

İşte TÖB—DER 12 Mart gibi yoğun bir baskı döneminin armağanıdır bize. Öğretmen üzerindeki baskıların en çok arttığı, kıyımın alabildiğine sürdürüldüğü, bir gecede bir operasyonla 3 bin beş yüz öğretmenin gözaltına alındığı, buna karşılık olanak ve kaynakların çok azaldığı bir ortamın ürünüdür. TÖB — DER. Güçlükler ve engeller çoktu ama amaç belliydi: YARDIMLAŞMAK ve DAYANIŞMAK, DAĞILMAMAK...

Bu amaç etrafında toplanıldı. Tüzüğü hazırlandı. Bölgelere yayılındı, açığa alınan, tutuklanan arkadaşlarımızın çocukları dosta düşmana muhtaç etmemek, yalnız bırakmamak için yiğitçe mücadele verildi.

Böylesine güç şartlar altında kurulan örgütümüz Türkiye Öğretmenler Birliği (TÖB) adını aldığı ilk dönemde 3 Eylül 1971 ve 23 Kasım 1971 tarihleri arasında 160 şube, 23 Kasım 1971 tarihinde derneğimziin ilk genel kurul toplantısı olan 4 Temmuz 1972 tarihine dek 285 şubeye sahip oldu.

Bu arada TÖB—DER'i kapatmak için türlü yollara başvurdu zamanın iktidarları. O'nu çalıştırmamak için halen yürürlükte olan dernekler yasası hazırlandı ve kabul edildi. Tüm bu olağanüstü koşullara TÖB—DER varlığını başarıyla sürdürdü ve güçlendi. Dayanışma ve yardımlaşmanın en seçkin örneğini gösterdi.

Bu gün TÖB—DER'in şube sayısı 522 ve üye saysı da 70 bini aşkındır.

Demokratik bir meslek örgütü olan TÖB—DER Türkiye Öğretmenlerinin başarılı sınavlarının armağanıdır. Üyelerinin sosyal ve özlük haklarının savunulması ve mücadelesinin yanında, ülkemizde özgürlüğün ve demokrasinin yerleşmesi mücadelelerine de demokratik bir kitle örgütünün gerektirdiği biçim ve yasal sınırlar içinde katılır. Halkımızın özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi içinde TÖB—DER'in yeri devrimci sınıf ve tabakaların yanıdır.

şüncesinde olmayan öğrencilere baskı yapmaktadır. Okul Müdürü, «bozkurt»çu öğrencilerin bozkurt rozeti takmalarına, faşizan kitaplar okumalarına göz yummakta, sekiz dersi zayıf bozkurtçu öğrencilerin sınıf geçmelerine yardım etmekte, öte yandan solcu diye nitelediği bir öğrencinin sınıfta kalması için çaba harcamaktadır. TÖB—DER üyesi öğretmenlere de baskı yapmaya kalkışan okul müdürü, öğretmenler arasında da huzursuzluk yaratacak davranışlarda bulunmaktadır.

DİYARBAKIR'DA ÜÇ ÖĞRETMEN YARALANDI.

Gercüş Sapanlı köyü öğretmeni Salih Karakaya, Mazıdağ Çalpınar köyü öğretmeni Bedirhan Şimşek ve Diyarbakır Kavaklıbağ köyü öğretmeni Sadık Sarı, 14.9.1974 günü aralarında komandocu öğretmen Şehmus Demir'in de bulunduğu otuz kişi tarafından saldırıya uğramışlardır. İlköğretim Müdürü Kemal Sancar, Halk Eğitim Müdürü Hacı Cemil Direkçi tarafından kışkırtıldıkları ileri sürülen saldırganlar, Bedirhan Şimşek'i bıçakla sırtından, Salih Karakaya'yı da başından yaralamışlardır. Öğretmenler olayı savcılığa intikal ettirmişlerdir. Savcılığa çağrılan sanıklara savcılıkta çay ısmarlanmıştır. Savcı sanıkların ayrılırken ellerini sıkmıştır. Olay örtbas edilmiştir.

BALIKTAY VE AYDOĞDU SÜRÜLDÜLER

Van Kız İlköğretmen Okulu Öğretmeni Vehbi Balıktay, Yozgat Boğazlıyan lisesine ve gene aynı okul müzik öğretmeni Cemil Aydoğan da Sivas Lisesine sürüldüler. 12 Mart döneminde bir «kıyım komisyonu» olarak binlerce öğretmen hakkında ceza kesen Bakanlık Müdürler Komisyonun yurtsever öğretmenleri faşist taslaklarının ihbarlarıyla sürmesi üzücü olduğu kadar düşündürücüdür de.

Sürülen öğretmenlerden Aydoğan sürülmesine yol açan olayı şöyle anlatıyor:

Van Kız İlköğretmen Okulu Müzik öğretmenliğinden, Sivas Lisesi müzik öğretmenliğine kendi isteğim dışında tâyinim çıkmıştır. Bu haksız uygulamanın gerekçesini Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğünden sordum. Bana 1973 — 74 ders yılı Nisan ayında geçirmiş olduğum soruşturmayı neden olarak gösterdiler. Adı geçen soruşturmada Bakanlık Müfettişinin bana sorduğu ve savunmamı istediği soru şu idi: «Bilhassa küçük sınıflarda sınıf tahtalarına öğrenciler tarafından yazılan Atatürk'le ilgili sözleri sildirdiğiniz iddia ediliyor. Savunmanızı yapınız.»

Bu sorunun bana yöneltilmesine neden olan olay şöyle oldu.

Bir Cumartesi-Pazar nöbetim sırasında akşam yoklama almak için sınıflara gittim. 3 — B sınıfına yoklama almak için girdiğimde sınıf tahtasında şu sözlerin yazılı olduğunu gördüm.

«Türk âleminin en büyük düşmanı komünistliktir, her görüldüğü yerde ezilmelidir.»

«Ne Mutlu Türk'üm Diyene»

«Ey Türk titre ve kendine dön»

«İçinde yoksa Moskofa karşı bir kin, bırak Türk'üm demeyi insan bile değilsin».

Ben bir öğretmen olarak öğrencilerimin Atatürk'ü gerçek yönleriyle tanımasını isterim. O'na her yönüyle sahip çıkmalarını isterim. O'nun sözlerini gerekli olan her yerde yazmalarını ve kullanmalarını isterim. Ama Türkiye'deki bir partinin sloganı olan sözlerini veya bazı çevrelerce Atatürk'e maledilmiş sahte sözlerin de çocuklarımın Atatürk'e ait olduğunu bilmelerini istemem. Kaldı ki o gün 3 — B sınıfında tahtaya yazılan bu sözleri sildirmedim. Okul Müdürünü çağırdım ve bu yazıları kendisine gösterdim. Ve bu yazıların özellikle başkaları tarafından bize karşı kasıtlı olarak yazdırıldığını bu durumun önüne geçeceğini söyledi. Ne yazık ki okul müdürü bu kasıtlı olayları önlemekten çok uzaktı. Nitekim önleyemedi de.»

KARAKURT'UN GÖREVİNE GENE SON VERİLDİ

Elâzığ Şubemiz üyelerinden Hankendi Ortaokulu Türkçe Öğretmeni Bekir Karakurt'un görevine 31.7.1974 tarihinde ikinci defa son verilmiştir. Millî Eğitim Bakanı Mustafa Üstündağ'ın imzasını taşıyan Bakanlık Müdürler Komisyonunun yazısında Karakurt'un daha önce göreve başlatılması için alınan kararın «sehven» alındığı belirtilmektedir.

Karakurt, 27.7.1973 tarihinde Bakanlık Müdürler Komisyonu tarafından stajyerliği kaldırılmıyarak görevine son verilmişti. Karakurt bir yandan bu işlemi Danıştay'a götürürken bir yandan da 11.3.1974 tarihinde bakanlığa bir dilekçe vererek göreve dönmek için başvurmuş ve 29.3.1974 tarihinde Bakanlık Müdürler Komisyonu tarafından stajyerliği de kaldırılarak eski görev yeri olan Elâzığ Hankendi Ortaokulu Türkçe öğretmenliğine verilmiştir. Karakurt görevine başladıktan sonra okuldaki bazı yolsuzluklara karşı çıkmış ve bunları bakanlığa duyurmuştur. Bunun üzerine bakanlık müfettişlerinden Ali Erkan okula gelerek soruşturma açmıştır. Gerici bir müfettiş olarak bilinen Erkanın raporu üzerine yolsuzlukları ortaya çıkartan Karakurt, Bakanlık Müdürler Komisyonu tarafından daha önceki göreve dönme kararının «sehven» alındığı gerekçesiyle görevden uzaklaştırılmıştır.

Karakurt hakkındaki yazının örneğini aşağıya aynen alıyoruz:

Değerlendirme I
232.1.(23)/19457
Bekir Karakurt

Bakanlık Makamına

Elâzığ Hankendi Ortaokulu Türkçe Stajiyer Öğretmeni iken, Bakanlığımız Müdürler Komisyonunca 27.7.1973 gün ve 278 sayılı kararla görevine son verilen Bekir Karakurtla ilgili olarak makamınızda alınan 28.3.1974 tarih ve 8126 sayılı mucibin, adı geçenin dosyasındaki belgelere göre durumunun yanlış değerlendirilmesi neticesinde sehven alındığı anlaşıldığından o tarihten geçerli olmak üzere iptalii ve iptal olunacak yazımızın Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne havale buyurulmasını arzederim.

Ortaöğretim Genel Müdürü
Hüseyin Işık
Uygundur.
Özlük İşleri Genel Müdürlüğüne
31.7.1974
Millî Eğitim Bakanı
Mustafa Üstündağ

EĞİTİM SORUNLARI ÜSTÜNE NOTLAR

Mehmet KOÇ

Eğitim bir devlet felsefesidir. Gerici devletlerin eğitimi devletin yapısına uygun olarak gerici, ilerici ve halktan yana olan devletlerin eğitimi de gene devletin yapısına uygun olarak ilerici ve demokratiktir. Bu durum insanlığın geçirmiş olduğu bütün toplum düzenlerinde böyle olmuştur, bundan sonra da diyalektik bir zorunluluk böyle olacaktır. Bir başka deyişle; egemen sınıfların iktidar organı olan devlet, kendi güvenliği ve sürekliliği için ordu ve adliyeye olduğu kadar eğitime de ihtiyaç duymaktadır. Bir takım siyasî mevtaların öğretmenlerden ABC'den gayrısını okutmamalarını istemeleri, okutanları da cezalandırmaları devletin denetim gücünü elden kaçırmak istememesinden ileri gelmektedir. Ne var ki üretim ilişkileriyle, üretim güçleri arasındaki çelişkinin oluşturduğu nicel birikim yeni bir nitelik sıçramasına döndüğü gün bütün dünyadaki gerici devlet çarkları kırılacak, yeni devletler kendine uygun eğitim sistemlerini ortaya çıkaracaklardır.

Türkiyemiz emperyalist dünya sistemi içinde geri kalmış bir ülkedir. Son yüzyıldır ülkemizin bütün ekonomisi, politikası ve eğitimi uluslararası tekelci sermaye tarafından kontrol edilmektedir. Bu kontrol zincirinin kırılmaması, bunu kıracak iç dinamizmin yaratılamaması, bir yandan geri kalmışlığın nedeni bir yandan da geri kalmışlığın sonucudur. Bu acı sonuçların eğitimimize yansıyan bazı bölümlerine rakamlar vererek bir göz atalım:

UZAY ÇAĞI VE OKULLAŞMA ORANI :

Devlet İstatistik Enstitüsünün çıkarmış olduğu 50 YILDA EĞİTİM adlı kitaba göre yurdumuzda muhtarlıklara bağlı 35.995 köy var. Bu köylerin 31.494'ü okula ve öğretmene kavuşmuş. Geriye kalan 4601 köy henüz ilk ışıktan yoksun. Kitaptaki rakamlara göre okullaşma oranı % 85. Ancak burada belirtelim ki; köy sayısı kitapta gösterilenin çok üstündedir. Mezralar, konaklar ve uzak mahallerle birlikte yurdumuzda yerleşme yeri sayısı altmışbeş binin üstündedir. Bir başka kaynakta ilkokula gidemeyen çocuk sayısının üç milyonun üstünde gösterilmesi de bu savımızı doğrulamaktadır.

BÖLGESEL FARKLILIKLAR:

Okullaşma oranı uzay çağının yüz karası olarak acı gerçekleri yüzümüze haykırırken, özel olarak bir başka acı gerçeği, sosyal ve bölgesel haksızlıkları da göstermektedir. Kayseri, Isparta, Tekirdağ ve Kırklareli illerinde okula kavuşmayan köy kalmamışken Siirt'te okullaşma oranı % 37'dir.

Şimdi bir tablo ile bölgesel farklılıkları açıklayalım. (Tablo : 1).

TABLO . 1

İ L İ :	Okula kavuşan köy sayısı:	Okulsuz köy sayısı	Okullaşma yüzdesi
Siirt	201	280	37
Van	276	290	49
Ağrı	301	253	56
Muş	218	154	57
Mardin	442	277	61
Bitlis	154	101	62
Urfa	452	212	67
Diyarbakır	489	184	73
Ankara	1124	43	95
Bilecik	253	3	98
İstanbul	283	3	98.5
Artvin	290	5	98.5
Edirne	266	2	99
Burdur	206	2	99
Nevşehir	175	1	99.5

Bu tablo bir yandan okulsuzluk yarasının derinliğini açıklarken bir yandan da bölgesel adaletsizlik ve farklılıkları yüzümüze haykırıyor. Yüzde yüze yakın okul sorununu çözebilen iller bir

yanda, okullaşma oranı yüzde ellinin altında olan iller bir yanda.

Okul sorununu çözmekten çok uzak olan iller genel olarak Güney Doğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde toplanıyor. Bölgeler arasındaki bu uçurum kara bir yaradır. Acıyla seyredebileceğimiz kara bir yara.

Dünyanın her yerinde sanayileşme durumu, hammadde kaynaklarının dağılımı ulaşım verileri ve stratejik önemi nedeniyle bölgeler arasında yol, su, okul ve elektrik gibi alt yapı yatırımlarında farklılıklar görülebilir. Ancak dünyanın pek az yerinde bu farklılıkları bizde olduğu gibi büyük uçurumlar yaratacak şekilde görme olasılığı vardır. Bu olasılık tekelci sermayenin güdümündeki ülkeler dışında görülemez.

Bu tabloyu incelerken işin sadece nicelik yönüne göz attık. İşin niteliği, okulların düzeyi, öğretmen unsurunun moral durumu ve verimlilik üstünde durmadık. Bu ayrı bir yazının konusu olabilir.

Türk Millî Eğitimindeki bu adaletsizliği, Güney Doğu ve Doğu illerimiz aleyhindeki bu farklılığı özetle; tekelci sermayenin kapkaç politikasının bir sonucu olarak yorumlayabiliriz.

OKUR - YAZARLIK ORANI :

50 YILDA EĞİTİM adlı kitapta Türkiye'de okur-yazarlık oranı yüzde 54 olarak gösteriliyor. Başka bir deyişle 6 yaşın üstünde bulunan 28 milyon 800 bin yurttaşımızın 16 milyon 100 bini okuma - yazma biliyor. Bu sayı kadınlarda 5 milyon 800 bin, erkeklerde 10 milyon 300 bin olarak saptanmış. Yüzde oranı itibariyle kadınlarda yüzde 40, erkeklerde yüzde 68.

Okur yazarlık oranının Baltık ülkelerinde yüzde yüz, öbür sanayi ülkelerinde de buna yakın olduğunu belirtelim.

Şimdi Türkiye'de okur-yazarlık oranının illerdeki görünümünü ve sosyal dağılımını bir tablo ile açıklayalım. (Tablo : 2).

T A B L O : 2

İLLER :	Okur yazarlık oranı		İLLER :	Okur yazarlık oranı	
	Erkek	Kadın		Erkek	Kadın
Kırklareli	85	58	Muş	49	16
İzmir	84	65	Bingöl	48	20
İstanbul	83	68	Mardin	48	8
Ankara	83	63	Urfa	47	16
Bilecik	81	53	Adıyaman	47	10
Adana	79	34	Bitlis	41	12
Kocaeli	77	48	Ağrı	39	10
Sakarya	73	43	Siirt	35	16
Kayseri	73	40	Hakkâri	27	13

Bu tablo okuma yazma oranının çağdaş ölçüler içinde geriliğini açıklarken bir yandan da gene Güney Doğu illerimizdeki acıklı durumu gösteriyor. Buna ek olarak kadın haklarını elli yıldır geveleyip duran bir yöneticiler kadrosunun açmazını, yalan ve demogojisini belgeliyor. Ve sonra düzenin bu açmazı Ahlâk Dersleri goygoyculuğuyla örtbas edilmeye çalışılıyor. Asıl ahlâksızlık toplumun bu düzeyde kalmasına yol açanların tutum ve davranışlarıdır, bunu örtbas etmek için gösterdikleri çabalardır.

FIRSAT EŞİTLİĞİ :

Toplumun ileri ve üstün bir aşamasında, kafa emeği ile kol emeği arasındaki çelişki ortadan kalktığı zaman, çalışmak artık bir yaşama yolu olmayıp ilk hayatî ihtiyaç haline geldiği zaman, bütün bireylerin düzenli bir şekilde üretime yönelmeleri ve tekniğin de son derece gelişmesiyle, tüketim malları bolluktan dolup taştığı zaman, işte ancak o z aman kısıtlı büyük kurallarının sınırları aşılacak ve toplumun bayrakları üstüne fırsat eşitliğinin zaferleri yazılabilecektir. Halkımız buna ulaşıncaya kadar da UTANÇ TABLOSU'nun ağır kamburunu omuzlarında taşımaya devam edecektir. (Tablo : 3).

İşte kambura bir örnek:

TABLO : 3 (Utanç Tablosu)

Bu tablo gerçekten bir utanç tablosudur. Bu tablo eğitim düzeninin onulmazlığının tablosudur. Ve bu tablo sosyal adalet ve fırsat eşitliği kavramlarının sadece yasalarda kaldığının tablosudur.

Elbette yarım günü lisede, yarım gününü de boya atölyesinde geçiren işçi-öğrenciyle, okuldan başka kaygısı olmayan Saint Joseph Lise'si öğrencisinin fırsat eşitliğinden söz edilemez. Ve elbette tenceresinde et mi, dert mi kaynadığı belli olmayan gecekondu ailesinin çocuğuyla gününü gün etmekten öte sorunu olmayan para babasının çocuğunun fırsat eşitliğinden söz edilemez.

«İnsanlar, yüksek eşitlik içinde hem zenginlere, hem yoksullara köprü altında uyumayı, sokakta dinlenmeyi ve ekmek çalmayı yasak etmiştir.»

NO	Adı	Soyadı	Lisesi	Toplam Puan
1	Abdülgaffar	Vural	Deneme Lisesi	625.135
2	Yıldırım	Üçtuğ	Özel Saint Joseph Erkek Lisesi	591 700
3	Ulus Salih	Akarca	Fen Lisesi	588 693
4	Halil Nejat	Özmen	Özel Saint Joseph Erkek Lisesi	586.958
5	Mustafa Harun	Gürsoy	Bornova Koleji	585 867
6	İffet Gülsün	Yanardağ	Fatih Lisesi	585 213
7	Tunç	Doluca	T E. D Özel Ankara Koleji	581 285
8	Abdullah Orhan	Eryıldırım	Fen Lisesi	578 171
9	Cengiz	Yücel	Galatasaray Lisesi	577 035
10	Varol	Akman	Fen Lisesi	576 054
11	Coşkun	Tecimer	Mustafa Kemal Lisesi	575 958
12	Davit	Pinhas	Özel Şişli Terakki Lisesi	574 551
13	Eliyezer	Kohen	Özel Alman Lisesi	574 048
14	Özdal	Barkan	Özel İst Amerikan Robert Koleji	573 197
15	Galip	Üstün	Bolu Lisesi	570 856
16	Roza	Hakmen	Özel Amerikan Kız Koleji	570 174
17	Uğur	Akın	Fen Lisesi	568 231
18	Murat	Emre	Fen Lisesi	567 602
19	Tahir	Çağın	Namık Kemal Lisesi	567 353
20	Volkan Hüsnü	Özgüz	Özel Saint Joseph Erkek Lisesi	566.383
21	Levent	Onural	Fen Lisesi	566 364
22	Ferit	Çömez	Bornova Koleji	565 043
23	Cem	Kalaycı	Ankara Atatürk Erkek Lisesi	564 374
24	Fikret	Erçal	Konya Koleji	564 079
25	Celal	İplikçioğlu	Mustafa Kemal Lisesi	562.719
26	Ali Haydar	Bayar	Levent Lisesi	562 613
27	Vedat	Sansoy	Kadıköy Koleji	562 515
28	Metin	Karaca	Eyüp Lisesi	560 492
29	Tarık Pamir	Akyol	Özel Alman Lisesi	559.683
30	Nezih	Güven	Fen Lisesi	559.015
31	Mihran	Tüceryan	Özel İst. Amerikan Robert Koleji	558 156
32	Ayhan	Yalın	T E. D Özel Ankara Koleji	557 404
33	Nilgün	Kaşkaloğlu	Bornova Koleji	557 012
34	Hakkı Mete	Çek	Kadıköy Koleji	555 441
35	Kadri	Özçaldıran	Bornova Koleji	555 327
36	Güler	Özen	İzmir Kız Lisesi	553 884
37	İsmail	Yıldız	Ankara Atatürk Erkek Lisesi	553 712
38	İsmail Aykut	Erensoy	Fen Lisesi	553.381
39	Mete	Bulut	Fen Lisesi	551 129
40	Tevfik	Toker	Fen Lisesi	550.270
41	Lora	Levi	Özel Amerikan Kız Koleji	549 106
42	Mehmet Bilgi	Saydam	İstanbul Erkek Lisesi	548 566
43	Bora	Bıray	Mustafa Kemal Lisesi	548 049
44	Sabahat	Karaman	Hüseyin Rahmi Gürpınar Lisesi	547 043
45	A Necati	Akyokuş	Kırşehir Lisesi	546 295
46	Turgay	Kurtsoy	Kadıköy Koleji	54[illegible] 830
47	A. Gürer	Çetinbudaklar	İzmir Atatürk Lisesi	545 11[illegible]
48	Hasip	Buldanlıoğlu	Fen Lisesi	544 887
49	Osman Merih	Büyükdura	Fen Lisesi	544 299
50	Ahmet	İyidirli	Fen Lisesi	543.766

Üniversite giriş sınavlarında en yüksek puan tutturan 50 kişi

Sonunda sınava katılan 120 bin kişiden en yüksek puanları İstanbul'un bir iki lisesiyle Fen Lisesi'ni bitirenler tutturur. Bu işin adı da «Objektif sınav» olur. Ve gene sonunda gene suyun başını tutanlar, bu sınavlarda «üstün başarı gösterenler» olacaklardır. İnsan insanın kurdu olduğu için. Çalışanlar kazandığı için.

Beş parmağın beşi de bir olmadığı için.

BAYRAMİÇ LİSESİNDE SORUŞTURMA

Bayramiç Lisesi Öğretmenlerinden Fikret Erman, Emin Uğurlu, Osman Yavuz, Osman Gülaslan, Tülin Uğurlu, Perihan Mut, Hasan Çağlar, Nudiye Eren hakkında Çanakkale Millî Eğitim Müdürünün, Okul Müdürünün etkisiyle Bayramiç Kaymakamlığı tarafıdan soruşturma açılmıştır. Soruşturmayı yöneten Hükümet Tabibinin tarafsız bir kişi olmadığını ileri süren öğretmenler, haklarındaki soruşturmanın okul müdürünün yaptığı baskıları şikâyet etmeleri üzerine açıldığını söylemektedirler.

DİYADİN'DEN SEKİZ ÖĞRETMEN SÜRÜLDÜ

Ağrı valisi Muammer Akman, yeni ders yılının başladığı bugünlerde iki yıl önce açılan bir soruşturma yüzünden, Diyadin İlköğretim müdürü Mevlüt Çetinkaya Diyadin Yatılı Bölge Okulu Müdürü Adil Ergün Aslanoğlu, aynı okul müdür yardımcısı Nusret Velioğlu, Abulfet Bulut, Diyadin Merkez İlkokulu Müdürü Kubettin Bilen, Bölge Okulu öğretmenleri Celâl Yalvaç, Ali Aslan, Selâhattin Aslan'ı Ağrı'nın çeşitli yerlerie sürmüştür.

BİR ÜYEMİZİN EVİ ARANDI

Aksaray şubemiz üyelerinden Akyamaç köyü öğretmeni Muzaffer Tat'ın evi, 14.9.1974 günü saat 19.00'da Güzelyurt Karakol Komutanı ve emrindeki jandarmalar tarafından basılarak aranmıştır. Jandarma Komutanı Tat'ın evini hakkında «komunistlik'ten arama emri olduğu gerekçesiyle» aradıklarını söylemiştir. Öğrenildiğine göre Aksaray Savcılığı, 18.5.1974 tarihli yazısında Tat'ın evinin aniden araması istemekte ve öğretmeinin «komünist temayüller içinde» olduğunu iddia etmektedir.

TÜM ÖĞRETMENLER BİRLEŞME ve DAYANIŞMA DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

DERNEĞİN ADI ve MERKEZİ :

Madde 1 — Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneği adıyla bir dernek kurulmuştur. Derneğin kısa adı (TÖB—DER), işareti güneş içinde yalımdır.

Madde 2 — Derneğin merkezi «Ankara», Telgraf adresi «TÖB—GEN—ANKARA» dır. Dernek illerde ve ilçelerde şubeler açar. Zorunlu durumlarda ve Yönetim Kurulunun kararı ve izni ile il ve ilçe merkezleri dışında da şubeler açabilir.

DERNEĞİN AMACI :

Madde 3 — Derneğin amacı; Atatürk devrimleri, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile Anayasamızın millî, demokratik, lâik ve sosyal hukuk devleti kapsamı içinde, üyelerinin tüm ekonomik, sosyal ve özlük haklarını koruyup geliştirerek birleşmelerini ve dayanışmalarını sağlamaktır.

DERNEĞİN YAPACAĞI ÇALIŞMALAR :

Madde 4 — Dernek amacını gerçekleştirmek için şu işleri yapar:

a) Eğitim-öğretim hizmetinde çalışanları ilgilendiren meslek sorunlarının çözümlenmesi, meslekî gelişmenin sağlanması, üyelerinin personel hukukundan doğan haklarının üyeleri yararına en uygun şekilde gerçekleştirilmesi ve bunlardan başka yeni hakların elde edilmesi için çalışmak ve bu haklarını savunmak.

b) Eğitim mesleğinin, çağdaş eğitim-öğretim ilkeleri, öğretmen hak ve ödevleri, yurt sorunları, insan hakları ve Anayasa hükümleri yönünde daima gelişebilmesi için incelemeler yapmak, öneriler hazırlamak, bu önerileri ilgili kurumlara ve kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmak.

c) Adlî ve idarî işlemlerden ötürü zarara uğrayan üyelerinin özel yönetmeliğine göre geçim güvenliklerini sağlamak.

ç) Ölüm, kaza, hastalık halleri ile doğal afetler karşısında, üyelerine ve yakınlarına özel yönetmeliğe uygun olarak karşılıklı ve karşılıksız maddî yardımlar yapmak.

d) Üyelerinin ve yakınlarının boş zamanlarını ve tatillerini iyi ve faydalı şekilde geçirmeleri ve sağlıkları için kâr amacı gütmemek şartiyle dinlenme yerleri, kitaplıklar kurmak ve özel yönetmeliklerine göre yönetmek.

e) Dernek merkez ve şubelerinin ihtiyacını karşılamak üzere taşınmaz mallar edinmek.

f) Üyelerinin mesleki bilgilerini ve yeterliklerini geliştirmek ve aralarında iyi ilişkiler kurulmasını sağlamak amacıyla konferanslar, seminerler, toplantılar, yayınlar yapmak ve eğlenceler düzenlemek.

ÜYELİK — GİRME — ÇIKMA — ÇIKARILMA :

Madde 5 — Medenî haklara sahip ve 18 yaşını bitirmiş olanlardan aşağıdaki koşulları taşıyanlar, derneğe üye olabilirler:

a) Her çeşit resmî eğitim kurumlarında ve üniversitelerde eğitim-öğretim işleriyle uğraşanlar,

b) Öğretmenlik sıfatını kazanmış olup da Millî Eğitim Örgütünün çeşitli kademelerinde büro hizmeti görenler ve öteki devlet kuruluşlarında eğitimle görevli olanlar,

c) Öğretmenlik sıfatını kazanmış olup da başka devlet hizmetlerinde veya işlerde çalışanlar,

ç) a, b, ve c fıkralarındaki özellikleri kazanmışken emekliye ayrılanlar,

d) Millî Eğitim örgütüyle üniversitelerde çalışan memur ve hizmetlilerden tutum ve davranışlariyle bu derneğe zararlı olmayacakları konusunda üyelerden ikisinin olumlu ve yazılı tanıklığını alanlar,

Madde 6 — 5. Maddedeki koşulları taşıyıp da üye olmak isteyenler, örneğine uygun giriş bildirimini doldurur, ödentilerini mutemetleri tarafından kestirerek dernek şubesine gönderileceğine ilişkin belgeyi bu bildiriye ekliyerek girmek istediği şubeye gönderir ve üyeliğe alınmalarını isterler. Şube Yönetim Kurulları üyelik için başvuranların dilekçelerini en geç 30 gün içinde karara bağlarlar: düzenlenecek kimlik kartını ilgiliye gönderir. Görev yerinde şube açılmamış olanlardan üye olmak isteyenler ulaşım ve haberleşme bakımından en yakın şubeye üye olabilirler.

Üyelerin ödeyecekleri yıllık ödenti tutarı 120.00 TL. dır. Bu para her ay eşit taksitlerle ödenir.

ÜYELİĞİN SONA ERMESİ :

Madde 7 — Üyelikten ayrılmak isteyenler, ayrılmak istediğini yazılı olarak bağlı bulunduğu şubeye bildirdikleri tarihten itibaren üyelikten ayrılmış sayılırlar.

ÜYELİĞİN DÜŞMESİ :

Madde 8 — Dernek üyeliği aşağıdaki durumlarda kendiliğinden düşer:

a) Ölmek,

b) Yargı yerlerince ağır hapis cezasına veya taksirli suçlar hariç olmak üzere beş yıldan fazla

hapis cezasına veya yüz kızartıcı suçlardan mahkûm edilmiş olmak,

ÜYELİKTEN DÜŞÜRÜLME :

Madde 9 — Aylık ödentisini 3 ay üst üste ödemeyen üyeler şube yönetim kurulunda taahhütlü bir mektupla uyarılır ve ödentisini ödemek üzere 30 gün süre verilir. Buna rağmen birikmiş ödentilerini ödemeyenlerin üyeliği şube yönetim kurulunca düşürülür ve durum kendisine yazılı olarak bildirilir.

ÜYELİKTEN ÇIKARILMA :

Madde 10 — Derneği yıkıcı faaliyette bulunanlar, şube yönetim kurulunun önerisi ile Onur Kurulu disiplin yönetmeliği hükümlerine göre üyeyi aklar ya da üyelikten çıkarır. Genel Kurullarca seçilen yöneticilerin bu tür eylemlerde bulunmaları halinde durumları kendi kurullarınca incelenerek düzenlenecek belgeleri dernek Onur Kuruluna iletir. Üyelikten çıkarılma kararına karşı ilgililer dernek Genel Kuruluna itiraz edebilirler.

Madde 11 — Üyelik sıfatını herhangi bir nedenle yitirenler, üyeliklerinin sona erdiğini bildirilen tarihe kadar ödemedikleri takdirde, üyelik hakları ödentinin ödenmediği günden itibaren kalkmış sayılır.

Madde 12 — Üyelikten ayrılan kimselerin Dernek tarafından kurulan kooperatif, yardım sandığı, sigorta kurumu gibi üyelik ödentisi ile ilgili bulunmayan işletmelerdeki hakları bu kurumların özel yönetmelik ve statülerinde saptanan esaslara göre saklı kalır.

DERNEĞİN ORGANLARI :

Madde 13 — Derneğin organları şunlardır:

a) Genel Kurul
b) Yönetim Kurulu,
c) Merkez Yürütme Kurulu,
d) Denetleme Kurulu,
e) Onur Kurulu,
f) Şubeler ve organları.

GENEL KURUL :

Kuruluş :

Madde 14 — Genel Kurul Derneğin en yetkili organıdır. Seçilmiş ve doğal delegelerden kurulur.

a) Seçilmiş delegeler : Her şubenin genel kurulu 250 üyeye kadar bir, 500 üyeye kadar iki, 1000 üyeye kadar üç, 2000 üyeye kadar dört ve üye sayısı 2000'den fazla olan şubeler beş delege seçer. Delegeler en geç toplantı tarihinden 15 gün önce seçilir ve kendilerine Genel Merkezce delege kartı verilir.

b) Doğal üyeler : Merkez Yürütme Kurulu ve Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Onur Kurulu üyeleri Genel Kurulun doğal delegeleridir.

Toplanma Zamanı :

Madde 15 — Genel Kurul, biri olağan, diğeri olağanüstü olmak üzere iki türlü toplanır. Olağan toplantılar iki yılda bir, Temmuz veya Ağustos ayları içinde yapılır. Yönetim ve Denetleme Kurullarının gerekli gördüğü hallerde bu kurulların kararı ile yahut dernek üyelerinin 1/5'inin imzası ile Genel Kurul olağanüstü olarak toplanır.

Genel Kurul toplantıya Yönetim Kurulunca çağrılırlar.

Çağırı Usulü :

Madde 16 — Yönetim Kurulu, Dernek tüzüğüne göre Genel Kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel Kurula katılacak delegeler en az 10 gün önceden toplantının günü, saati, yeri ve gündemi iki gazete ile ilân edilmek suretiyle toplantıya çağrılır ve keyfiyet mahallî idare âmirine yazı ile bildirilir.

Toplantı geri bırakıldığı takdirde üyeler ikinci toplantı tarihinden en az 5 gün önceden, geri bırakılma sebepleri ile, toplantının günü, saati, yeri ve gündemi gazete ile ilân edilerek yeniden çağrılır ve durum mahallî idare âmirine yazı ile bildirilir. Genel Kurul toplantıları Dernek merkezinin bulunduğu yerden başka bir yerde yapılamaz.

Toplantı Yeter Sayı ve Yapılış Usulü :

Madde 17 — Genel Kurul, genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin yarıdan bir fazlasının katılmasıyla toplanır. İlk toplantıda yeter sayı sağlanamazsa ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz, ancak bu ikinci toplantıya iştirak eden üye sayısı dernek Yönetim ve Denetleme Kurulları üye tam sayıları toplamının iki katından aşağı olamaz.

Madde 18 — Dernek genel kurulu toplantıları, ilânda belirtilen ve mahallî idare âmirliğine bildirilen, gün, saat ve yerde yapılır. Genel Kurula katılacak üyeler, Yönetim Kurulunca düzenlenen listedeki adları hizasına imza ederek toplantı yerine girerler. Toplantı Yönetim Kurulu Başkanı veya görevlendireceği Yönetim Kurulu üyelerinden biri tarafından açılır.

Hükümet komiserinin toplantıya gelmemiş olması toplantının ertelenmesini gerektirmez.

Açılıştan sonra toplantıyı idare etmek üzere bir başkan, yeteri kadar başkan vekili ile yazman üye seçilir.

Toplantı sonunda bütün tutanak ve belgeler Yönetim Kuruluna verilir.

Madde 19 — Genel Kurul toplantısında yalnız gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak toplantıda hazır bulunan üyelerin en az onda biri tarafından görüşülmesi istenilen hususların gündeme konulması zorunludur.

Genel Kurulun Görev ve Yetkileri :

Madde 20 — Aşağıda yazılı hususlar Genel Kurulca görüşülüp, karara bağlanır.

a) Dernek organlarının seçimi (Yönetim Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu, Denetleme Kurulu ve Onur Kurulu).

b) Dernek tüzüğünün değiştirilmesi,

c) Dernek genel kurulunca seçilen organların çalışma raporlarını incelemek, kurulları aklamak veya haklarında dava açmaya karar vermek.

ç) Bütçeyi ve kadro çizelgelerini görüşüp, aynen veya değiştirilerek kabul etmek.

d) Derneğe gerekli taşınır ve taşınmaz malların satın alınması, satılması, bağışlanması veya devredilmesi hususunda Merkez Yürütme veya Yönetim Kurullarına yetki vermek.

e) Derneğin federasyona veya konfederasyona katılması ya da ayrılmasına karar vermek.

f) Bakanlar Kurulundan izin almak suretiyle Derneğin uluslararası faaliyette bulunmasına, yurt dışındaki dernek veya kuruluşlara üye olarak katılmasına, ya da ayrılmasına karar vermek.

g) Dernekten çıkarılan üyelerin itirazlarını incelemek ve karara bağlamak.

h) Dernekler Yasasında yazılı genel hükümlerle tüzüğünde belirtilen diğer görevleri yapmak,

ı) Derneğin feshine karar vermek.

Madde 21 — Fesih için Dernekler Yasasının 43. maddesine uyulur. Diğer bütün kararlarda salt çoğunlukla yetinilir. Dernek organlarının seçiminde gizli oylama, diğer çalışmalarda açık oylama yapılır. Gerekli görüldüğü hallerde gizli oylama kararı alınır ve uygulanır.

YÖNETİM KURULU :

Madde 22 — Yönetim Kurulu derneğin ikinci derecede yetkili karar organıdır. Seçilmiş ve doğal üyelerden oluşur.

a) Seçilmiş üyeler : Genel Kurul, Genel Yönetim Kuruluna iki yıl için 20 asil ve 10 yedek üye seçer. Asil üyeler sayısında azalma olduğunda oy sırasına göre yedek üyeler alınır.

b) Doğal üyeler : Merkez Yürütme Kurulu üyeleri ile, bunlardan kendi istekleri olmaksızın Ankara dışına nakledilenler seçime kadar Yönetim Kurulunun doğal üyesidirler.

c) Yönetim Kurulunun başkanı, dernek genel başkanıdır. Başkanın katılmadığı toplantıları genel başkan yardımcısı yönetir.

Görev ve Yetkileri :

Madde 23 — Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Genel Başkan ve Genel Başkan Yardımcısını Yönetim ve Merkez Yürütme Kurullarının ilk ortak toplantısında 34. madde uyarınca Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasından seçer.

b) Merkez Yürütme Kurulu ile birlikte altı aylık çalışmaları gözden geçirir. Kanun, tüzük hükümleri ve genel kurulun direktifleri içinde kararlar alır.

c) Yıllık dönem için hazırlanan bütçe tasarısını ve kadro çizelgesini düzenler ve Genel Kurulun onayına sunar.

ç) Her türlü işletme ve tesislerin kurulmasına karar verir ve bunların statülerini hazırlar.

d) Tüzüğü geliştirir ve Genel Kurulun onayına sunar.

e) Merkez Yürütme Kurulunca hazırlanmış yönetmeliklere son şeklini vererek onaylar.

f) Gerektiğinde bütçeden aktarmalar yapar.

g) Çalışma raporunun genel kurul toplantısından en az 10 gün önce şubelere ve temsilcilere gönderir.

i) Zorlayıcı nedenlerle genel kurul toplanamadığında derneğin feshi ve tüzük değişikliği dışındaki tüm kararları alabilir.

j) Tüzüğün diğer maddelerinin kendisine yüklediği görevleri yerine getirir.

Toplanması:

Madde 24 — Yönetim Kurulu Genel Başkan veya Yardımcısının başkanlığında yılda en az iki kez olağan toplanır. Bu toplantı gündem maddeleri bitinceye kadar sürer.

Toplantının yeri, günü ve gündemi Merkez Yürütme Kurulunca saptanır. Toplantının gündemi ve çalışma raporları 1« gün önceden üyelere gönderilir. Üye sayısının 1/5'inin istediği hususlar gündeme konur. Yönetim Kurulu üyelerine zorunlu giderler için yolluk ödenir.

Madde 25 — Yönetim Kurulu, Genel Başkanın çağrısı veya Merkez Yürütme Kurulu kararı ya da kendi üyelerinin 1/3'ünün yazılı isteği üzerine en geç 1 ay içinde olağanüstü toplantıya çağrılır.

Madde 26 — Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin katılmasıyle yapılabilir. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Oylar eşit olduğunda oturum başkanının katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 27 — Yönetim Kurulu üye sayısı boşalmalar nedeniyle yedeklerinin de getirilmesinden sonra üye tam sayısının yarısından aşağı düşerse, genel kurul, mevcut Yönetim Kurulu veya Denetleme Kurulu üyelerince bir ay içinde toplantıya çağrılır.

MERKEZ YÜRÜTME KURULU :

Kuruluşu :

Madde 28 — Merkez Yürütme Kurulu Derneğin yürütme organıdır. Genel Kurulun Ankara merkezinde görevli dernek üyeleri arasından iki yıl için seçeceği 9 asil ve 9 yedek üyeden meydana gelir.

Merkez Yürütme Kurulu ilk toplantısında genel sekreter, genel sayman ve genel sekreter yardımcılarını salt çoğunlukla seçerek iş bölümü yapar.

Merkez Yürütme Kurulunun başkanı Genel Başkandır. Onun bulunmadığı hallerde Genel Başkan Yardımcısı, onu da bulumadığı hallerde Genel Sekreterin başkanlığında toplanarak gündemindeki maddeleri görüşür ve karara bağlar.

Görev ve Yetkileri :

Madde 29 — Merkez Yürütme Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Tüzük hükümlerini, genel kurul ve Yönetim Kurulu kararlarını uygular.

b) Yönetim Kurulunca düzenlenip, genel kurulca onaylanan kadro çizelgesine göre memur ve hizmetli atar.

c) Her türlü satın alma, satma ve masraf işlemlerini yapar.

ç) Bütçeyi, çalışma programlarını, yönetmelik ve statüleri, her çeşit önerileri hazırlayıp Yönetim Kuruluna sunar.

d) Dernek şubelerinin açılmasına karar ve şube kurucularına yetki verir.

e) Derneğin kurduğu her türlü işletme ve tesislerin çalışmalarını yürütür.

f) Derneğin yürütme ile ilgili her türlü çalışmalarını yasa hükümlerine göre düzenler.

Toplanması :

Madde 30 — Merkez Yürütme Kurulu haftada en az bir defa olmak üzere ve önceden kararlaştırılan günlerde çağrısız olarak toplanır. Görüşme gündemini Genel Sekreter, o bulunmadığı zaman yardımcısı hazırlar. Ancak üyelerden üç kişinin yazılı olarak istediği hususlar da gündeme konur.

Genel Başkan, onun bulunmadığı hallerde Genel Başkan Yardımcısı, onun da bulunmadığı hallerde Genel Sekreter, Merkez Yürütme Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Ayrıca üç üyenin yazılı isteği üzerine Merkez Yürütme Kurulu Genel Başkan, Yardımcısı veya Genel Sekreter tarafından olağanüstü toplantıya çağrılır.

Madde 31 — Toplantılar yarıdan bir fazla üyenin iştiraki ile yapılabilir. Kararlar salt çoğunluk oyu ile alınır. Oyların eşit olması halinde toplantı başkanının katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Madde 32 — Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden biri ya da tümü herhangi bir nedenle görevden ayrılırsa, yedek üyeler oy sırasına göre asil üyeliğe gelir. Özürsüz olarak üst üste üç veya yılda toplam 10 toplantıya katılmayan üyeler Merkez Yürütme Kurulu üyeliğinden düşmüş sayılırlar.

Madde 33 — Merkez Yürütme Kurulu üye sayısı boşalmalar nedeniyle, yedeklerinin de getirilmesinden sonra üye tam sayısının yarısından aşağı düşerse Yönetim Kurulu; mevcut Merkez Yürütme Kurulu üyeleri veya Denetleme Kurulu üyeleri tarafından bir ay içerisinde toplantıya çağrılır.

GENEL BAŞKAN :

Madde 34 — Genel Başkan, Merkez Yürütme Kurulu üyeleri arasından, Yönetim ve Merkez Yürütme Kurullarının ilk ortak toplantısında 2/3 çoğunlukla seçilir. İlk iki turda 2/3 çoğunluk sağlanamazsa, diğer turlarda salt çoğunlukla yetinilir.

Madde 35 — Merkez Yürütme Kurulu üyelerinin yarıdan bir fazlası veya Yönetim Kurulu üyelerinin 1/3'ünün yazılı güvensizlik önerileriyle Yönetim ve Merkez Yürütme Kurullarının ortak toplantısında Genel Başkan hakkında görüşme açılır. Görüşme sonucunda Genel Başkan hakkında güven oylaması yapılır. Bu oylamada ortak kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu güvensizlik beyan ederse, Genel Başkan çekilmiş sayılır. Aynı toplantıda yeniden 34. maddeye göre Genel Başkan seçimi yapılır.

Genel Başkanın Görev ve Yetkileri :

Madde 36 — Genel Başkan her türlü kurumlara ve şahıslara karşı derneği birinci derecede temsil eder. Derneğin Genel Kurulu ile Denetleme ve Onur Kurulları dışında kalan bütün organ ve bürolarının başkanı ve birinci derecede üstüdür.

Yönetim Kurulu ve Merkez Yürütme Kurullarının verdiği yetkileri kullanır. Dernek çalışmalarının düzenli yürütülmesini sağlar. Genel Başkanlığın boşalması halinde, bu görevi Yönetim ve Merkez Yürütme Kurullarının ilk ortak toplantısına kadar Genel Başkan Yardımcısı yürütür.

GENEL BAŞKAN YARDIMCISI :

Madde 37 — Genel Başkan Yardımcısının seçimi ve düşürülmesi, Genel Başkan hakkında uygulanan 34 ve 35. maddelere göre yapılır.

Görev ve Yetkileri:

Madde 38 — Başkanın bulunmadığı veya Başkanın görevlendirdiği hallerde Merkez Yürütme Kurulu ile Yönetim Kurulu toplantılarına başkanlık eder.

Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulları kararlarının uygulanmasında Genel Başkana karşı birinci derecede yardımcı ve sorumludur.

Genel Başkanın olmadığı hallerde Genel Başkanlığın yetki ve görevlerini yükümlenir ve yürütür.

GENEL SEKRETER :

Madde 39 — Tüzüğün 28. maddesine göre Merkez Yürütme Kurulu tarafından seçilir. Genel Sekreter genel merkezde bulunan bütün çalışma bölümlerinin üstüdür. Yardımcıları ile birlikte, tüzük, genel kurul, Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarına göre derneğin her türlü yazışmalarını düzenli şekilde yürütür. Dernek büroları arasında uyumlu çalışmayı sağlar. Merkez Yürütme Kurulunun kendisine verdiği diğer işleri yapar.

GENEL SAYMAN :

Madde 40 — Merkez Yürütme Kurulu ilk toplantısında bir genel sayman seçer. Genel Sayman: Derneğin para işlerinden birinci derecede sorumlu olur, görev ve yetkileri şunlardır:

a) Derneğin gelirlerinin, üye ödentilerinin zamanında ve tam olarak toplamasını sağlamak, vadesi gelmiş alacakların tahsili için gerekli işlemleri yapmak, zorunlu defterlerin düzenli şekilde günü-gününe tutulmasını sağlamak.

b) Dernek adına yapılacak bütün giderlerin dernek tüzüğüne, genel kurul, Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulu kararlarına, yönetmeliklere, bütçe ve kadro cetvellerine uygunluğu bakımından denetimini yapmak.

c) Zorunlu durumlarda gerekli işlemlerin bir hafta içinde tamamlanması koşuluyla bin liraya kadar harcamalar yapmak.

ç) Derneğin bütün mallarından, parasından birinci derecede sorumlu olup, demirbaş defterinin tutulmasını sağlamak.

d) Merkez Yürütme ve Yönetim Kurulunun ereceği görevleri yapmak.

DENETLEME KURULU :

Madde 41 — Denetleme Kurulu dernek üyeeri arasından üç asil, üç yedek üye olarak seçilir. Denetleme Kurulu seçildikten sonra en geç bir ay çerisinde toplanarak kendi arasında bir başkan eçer. Kurul kendi başkanının çağrısı üzerine yıla en az iki defa toplanır. Yönetim ve Merkez Yürütme Kurulunun isteği üzerine de denetleme apar.

Denetleme Kurulunun Görev ve Yetkileri :

Madde 42 — a) Derneğin bütün çalışmalarıın tüzük, genel kurul ve Yönetim Kurulu kararlarına uygun olup olmadığını inceler ve gerekli uyarıları yapar.

b) Dernek bürolarını, personelini, dosya ve lefterlerini, kayıtlarını her zaman denetleyebilir.

c) Denetleme Kurulu, yapacağı denetleme onuçlarını bir rapor haline getirir, bu raporlarda aptadığı eksik ve aksakların düzeltilmesini Yürütme ve Yönetim Kurulundan ister. Denetleme yılda ikiden az olamaz.

ONUR KURULU :

Seçimi, Asil ve Yedek Üye Sayısı:

Madde 43 — Onur Kuruluna üç asil ve iki yedek üye seçilir.

Görev ve Yetkileri :

Madde 44 — Onur Kurulu, Disiplin Yönetmeliğine göre çalışır. Dernek Yönetim Kurulu ya da şube yönetim kurullarınca Onur kuruluna sevkedilen üyelerinin disiplin işlerini görüşür ve karara bağlar.

TEMSİLCİLER :

Madde 45 — Şubelerle genel merkez arasındaki ilişkilerin düzenli yürütülmesini sağlamak amacı ile temsilciler atanır. Temsilcilerin atanma usulleri, görevleri, sayıları bir yönetmelikle belirtilir.

ŞUBELER — KURULUŞLARI — GÖREV VE YETKİLERİ — ORGANLARI :

Madde 46 — Dernekler Yasası ve dernek tüzüğüne göre gerekli koşulları taşıyan en az beş kişi şube açmak için genel merkeze başvururlar, verilen yetki ile şubeyi kurarlar. Kurucu yönetim kurulu seçimle gelmiş şube yönetim kurullarının yetkilerine sahiptir.

Madde 47 — Genel hükümleri, dernekler yasası, tüzük, şubeler yönetmeliği, dernek ve şube genel kurul kararları, genel merkez genelge, duyuru ve direktiflerine göre Yönetim Kurulu seçilinceye kadar, bu kurulun görev ve yetkilerine sahiptir.

Çalışmaları yukarıdaki hükümlere uygun olmayan ya da yeterli görülmeyen şube yönetim kurullarına, Merkez Yürütme Kurulunca işten el çektirilebilir. Bu durumda eksiklik ve aksaklıkları gidermek ve şubeyi en geç iki ay içinde genel kurula götürmek üzere geçici bir yönetim kurulu görevlendirilir.

Şube Organları :

Madde 48 — Şube genel kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri şunlardır:

a) Şube genel kurulu, şubenin üyelerinden oluşur.

b) Şube genel kurulu her yıl olağan olarak toplanır. Dernek genel kurulunun olağan toplantısının yapıldığı yıllarda yapılacak şube genel kurulları dernek genel kurullarından en az 15 gün önce toplanır. Olağan dernek genel kurulunun yapılmadığı yıllarda yapılan şube genel kurullarında delege seçimi yapılmaz.

c) Şube genel kurulu, genel hükümlerde, dernekler kanununda ve bu tüzükte şubeler için belirtilen tüm yetkilere sahiptir. Şubenin gelir ve giderlerini, çalışmalarını inceler, sorumlu organları aklar ya da mahkemeye sevklerine karar verir.

ç) Şube organları, şube genel kurullarınca seçilir.

d) Şube genel kurulu, şube yönetim kurulu kararı ile veya üyelerin 1/5'inin yazılı başvurması üzerine, Yönetim Kurulunca olağanüstü olarak toplantıya çağrılır.

Madde 49 — Şube yönetim kurulunun kuruluşu, görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yönetim kuruluna beş asil ve üç yedek üye seçilir.

b) Şube için bu tüzüğün 23. maddesinde ve şubeler yönetmeliğinde belirtilen yetkilere sahiptir. Bölgesinde derneği temsil eder. Genel Merkez tarafından verilecek görevleri yapar.

Şube iç organlarını kurar. İç Yönetmelikleri hazırlar ve uygular.

Denetçi ve Görevleri :

Madde 50 — Şube genel kurulu, denetleme işlerini yürütmek üzere bir asil, bir yedek denetçi

seçer. Şube için bu tüzüğün 42. maddesinde belirtilen görev ve yetkilere sahiptir.

Şube Disiplin İşleri :

Madde 51 — Şube disiplin işleri, tüzükte belirtilen yetkili organlarca hazırlanıp, uygulanmaya konulan disiplin yönetmeliğine göre yürütülür.

BÜROLAR:

Madde 52 — Tüzük hükümleri ve genel yönetim kurulu kararı ile yeteri kadar büro kurulur. Her büroda kadro çizelgesine uygun olarak Merkez Yürütme Kurulu kararı ile yeteri kadar personel çalıştırılır. Büroların kuruluşları, göreceği hizmetler veya hizmetlerin nasıl yapılacağı, bürolarda çalıştırılacak personelin nitelik, görev ve yetki ve sorumlulukları ayrı bir yönetmelikle saptanır.

MALİ HÜKÜMLER :

Madde 53 — Derneğin gelirleri şunlardır:

a) Üye ödentileri,

b) Dernekçe tertiplenen eğlence, temsil, konser, spor karşılaşmalaı ve buna benzer çalışmalardan sağlanan gelirler.

c) Bağış ve yardımlar,

Madde 54 — Şube yönetim kurulları şube aylık ödenti tutarının yarısını en geç her ayın yirmisine dek genel merkezin hesabına gönderirler. Dernek merkezi zorunlu durumlarda ve dernek olanaklarına göre şubelere maddî yardımda bulunabilir.

Madde 55 — Derneğin paraları ulusal bankalardan birine yatırılır. Bankadan para, Genel Başkan, Genel Sekreter ya da yardımcılarıyla Genel Saymandan ikisinin ortak imzalarıyla çekilir. Merkez Yürütme Kurulunun saptayacağı kadar para, Saymanın sorumluluğu altında dernek kasasında bulundurulur.

ORTAK HÜKÜMLER :

Madde 56 — Merkez Yürütme Kurulu ile Yönetim Kurulunda görevlilerin seçimi ve güven oylamaları gizli oyla yapılır. Tüzükte başka hüküm bulunmayan hallerde dernek organlarının kararlarında salt çoğunluk aranır. Oyların eşitliği durumunda Başkanın katıldığı taraf çoğunluğu sağlar.

Yönetim, Merkez Yürütme ve Denetleme Kurulu üyeleri, dernek genel kurulunda, şube yönetim kurulu üyeleri ve şube denetçisi, şube genel kurulunda aklama için yapılan oylamaya katılamazlar.

Madde 57 — Dernek tüzüğü, genel kurula katılması gerekli üye sayısının salt çoğunluğunun katıldığı toplantıda salt çoğunluğun kabul oyu ile değiştirilebilir.

Derneğin Feshi ve Malların Tasfiyesi :

Madde 58 — Derneğin feshi için birinci toplantının açılmasında üçte iki çoğunluk aranır. Bu çoğunluk sağlanamazsa toplantı ertelenir. İkinci toplantıda bu çoğunluk aranmaz. Her iki halde feshe karar verebilmek için toplantıya katılan üyelerin üçte ikisinin fesih istemi yönünde oy kullanması gerekir.

Dernek feshedildiği takdirde, feshe karar veren genel kurul, malları, parası, alacakları amacına uygun başka bir meslek örgütüne devreder. Böyle bir örgüt bulunmadığında meslek örgütü koşulu aranmaz.

Madde 59 — Şube yönetim kurulu üyeleri ile şube denetçileri derneğin merkez organlarında görev alabilirler.

Madde 60 — Derneğe yeni giren üyeler, zorunlu ve geçici durumlar dışında derneğin her türlü yardımlarından ancak altı ay sonra yararlanma hakkını elde ederler.

Madde 61 — Derneğin tutacağı defterler şunlardır: Üye kayıt defteri, gelen-giden yazılar defteri, demirbaş defteri, gelir-gider detferi, bütçe kesin hesap ve bilânço defteri, Merkez Yürütme kurulunun gerekli gördüğü defterler ve dosyalar.

Defterlerin noterden tasdik olunması zorunludur.

Madde 62 — Herhangi bir nedenle kapanan şubenin defterleri, kayıtları, taşınır ve taşınmaz malları ile parası genel merkeze teslim edilir. Teslim işlemi şubenin son yönetim kurulunca yapılır. Mal ve paraların teslim edilmemesi veya eksik teslim edilmesi halinde şubenin son yönetim kurulu üyeleri müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulur. Aynı yerde yeni bir şube kurulursa bu para ve mallar yenni şubeye devredilir.

Madde 63 — Bu tüzükte belirtilmeyen konularda genel hükümlere ve dernekler kanununa göre hareket edilir.

Geçici Madde 1 — Merkez Yürütme Kurulunun başvurması üzerine Bakanlar Kurulunca izin verildiği takdirde tüzüğün 1. maddesindeki derneğin adı, TÜRKİYE ÖĞRETMENLER BİRLEŞME VE DAYANIŞMA DERNEĞİ .TÖB—DER) olarak değiştirilecektir.

Geçici Madde 2 — 8. 9. 10 Temmuz 1974 tarihlerindeyapılacak2. Olağan Genel Kurulda dernek organları seçimleri bu tüzük hükümleri uyarınca yapılır.

"Barbiana Öğrencilerinden Mektup„ Üstüne Notlar

Serpil AKMANER

«*Barbiana Öğrencilerinden Mektup*», Gözlem Yayınları, Mayıs 1974 122 Sayfa, 10 TL.

(Kitap İtalya'da 1967 yılında yayınlanmış).

Barbiana İtalya'da küçük bir köy. Bu köyde, bir üniversite profesörünün oğlu olan köy papazının köylüler ve çocuklarla kurduğu özel bir okul var. Bu okulda, İtalya'da 8 yıllık mecburî eğitim veren resmî okullardan, başarısızlıkları nedeni ile ayrılmış olan yoksul çocuklar eğitiliyorlar. Çocuklar bu okulda, okumayı yazmayı ve diğer bilgileri öğreniyorlar, aynı zamanda birbirlerini eğitiyorlar. Not almak, belge almak, sınıfta kalmak yok. Çocuklar, başarısız olmak, elenmek gibi öğrencilerde gerilim yaratan bir atmosferin var olmadığı, kendilerinin öğrendiklerini başkalarına öğrettikleri bu rahat ortamda başarılı oluyorlar. Elendikleri okullarda bir köşede kalan çekingen çocuklar yerine. bu ortamda, öğrenebildiklerini görerek güven kazanıyorlar ve kişilikleri gelişiyor. Aralarından sekiz öğrenci, bu kitabı birlikte yazmağa karar veriyorlar. Bu karar ve bunu uygulamak için gösterdikleri çaba, rahat bir eğitim ortamında çocukların kişiliklerinin ne denli gelişebildiğini bize kanıtlıyor.

Yapıtın özelliği ve önemi, çocukların hazırladığı ortak bir ürün olması ve eğitime sınıfsal açıdan yaklaşım yapılmasıdır. 15—16 yaşlarındaki bu çocuklar, eriştikleri bilinç düzeyinde, İtalya'da uygulanan sekiz yıllık mecburi eğitimi, sosyo-ekonomik yönden çözümleyici yöntemle eleştiriyorlar. Bu çalışmaları yoğun ön hazırlıkları; eğitim istatistiklerinin, kanun ve belgelerin incelenmesini içeriyor. Yapıt, içten çocuksu anlatımları kapsıyor ve bilinçleri düzeyinde de gerçekçi... Burjuva sınıfının dışındakilerin de yazabileceğini kanıtlamak istiyorlar. Eğitimin aksayan yanlarını gören bu genç beyinlerin bu çabaları, gerçekten övgüye değer... Bu arada, yapıtın özünü çok güzel bir şekilde tamamlayan Tan Oral'ın desenlerini de unutmamak gerek...

İtalya'da uygulanan mecburî eğitim, kanunlara göre herkese eşit haklar tanıyan bir eğitimdir. Ancak uygulamada herkese eşit haklar tanınmamakta, zengin aile çocukları bir şubede toplanmakta, öğretmenler zengin çocuklara özel dersler vermekte ve eğitim çocukları bireyci, çıkarcı yetiştirmektedir. Yapıtta, mecburî eğitim sınıfta bırakmağa, elemeye hakkı olmadığı ve bütün öğrencilerin eğitimlerinin zorunlu olduğu savı öne sürüyorlar. Eğitim, iki ayrı sınıftan; burjuva ve proleterya sınıflarından iki çocuk karşılaştırılarak, eleştiriliyor, Sağlanan eğitimin her iki sınıftan olan öğrenciye de yararlı olmadığı belirtiliyor. Gianni yoksul bir aile çocuğudur. Başarısızlığı nedeni ile okuldan ayrılmış, dışarda çalışmağa mecbur kalmış ve böylece eğitimden de yoksun kalmıştır. Pierino ise bir doktorun oğludur .«Üstün zekâsı» ve bilgisi ile doğrudan doğruya ikinci sınıfa başlamıştır. Başarı ile sınıflarını geçecek, üniversiteyi bitirecek ve doktora yapacaktır. Ancak, fakirleri kendinden aşağı gören sağlıksız bir kişiliğe sahip olacak, daracık bir «seçkinler» dünyası içinde yaşayacaktır... Kitaptaki istatistikler, yoksul çocukların yüksek öğrenim yapma olanaklarının yok denecek kadar az olduğunu kanıtlamaktadır.

Yapıtta herkesin okuyabileceği ve eğitilebileceği öne sürülüyor. Öğretmenlerin günün her saatini öğrencilere ayırmaları, canla başla uğraşarak onları eğitmeleri öneriliyor. Aksi halde, öğretmenin yaptığı işin övgüye değer olmadığı belirtiliyor.

Öğretmen okullarına da değiniliyor. Öğretmen okullarındaki çoğu öğrencilerin bu mesleği severek seçmemiş oldukları, başka yere gidemedikleri için bu okula geldikleri ve bu durumun sorunlara yol açtığı belirtiliyor. Öğretmen okulları müfredat programları eleştiriliyor. Bu programın, öğrencileri mesleğe ısındıran bir program olması öneriliyor.

İncil'in okullarda okutulması savunuluyor. Barbiana Okulu'nu kuran kişinin bir papaz olmasının, bu öneride etkisi olması gerek...

Çocukların Gandi'nin görüşlerinden etkilendikleri anlaşılıyor (sayfa 108). Gandi'nin felsefesi onların dünya görüşlerini temellendirmektedir, diyebiriz.

«Gandi, ...(1869 — 1948), Hint millî kurtuluş hareketinin liderlerinden biri, Gandi'cilik diye tanınan ideolojinin ve taktiklerin kurucusu.

Felsefe bakımından, Gandi objektif bir idealist idi; kurduğu sistem Tanrı ile Hakikat'i özleştiriyordu........... Gandicilik'in tipik özelliği, sosyo-politik meseleleri etik açıdan ele alması, siyasî aksiyonları «ahlâkileştirmesi»dir... Sömürücü sınıfların tasfiyesine karşı çıkmış olan Gandi, toplumun yeniden organize edilmesi imkânını da reddeder. Sosyal ilerleme'nin halkın ihtiyaçlarında değil de, halkın kendi rızası ile gönüllü olarak bu ihtiyaçları sınırlandırmasında yaptığı görüşünü sürdürmüştür... Gandici'lik, Hindistan'ı yöneten burjuva partisinin, yani Hint Millî Kongresi'nin resmî ideolojisidir.» (Materyalist Felsefe Sözlüğü, Sayfa, 180).

Kitabın tümü düşünüldüğünde Gandi görüşlerinin etkileri görülüyor. Eğitimin bozuk yanlarını sağlıklı bir yolla sergileyen çocukların sınıfsal bilince eriştiklerini, ancak tam bir toplumcu bilince erişmediklerini görüyoruz. Çocuklara göre, öğret

UTANÇ LİSTELERİ (*)

İlhan Selçuk

Okurlardan bizlere ilginç mektuplar gelir, yol gösterir, bilgi verir, soru sorar, yazılarımızı denetler. Bazı okurların bilinç düzeyi Babıali düzeyini çoktan aşmıştır. Güzel bir aşamadır bu...

Geçenlerde okur mektuplarını açıyordum. Bir zarfın içinden bir gaze parçası düştü. Yorumsuz bir uyarıydı bu. Cumhuriyet gazetesinde yayınlanmış bir İş Bankası ilânını adını bilmediğim okurum kesmiş, bir zarfın içine koyup yollamıştı. İş Bankasının duyurusu şöyleydi:

Türkiye İş Bankası
Başarı Ödülleri

«Üniversite giriş sınavlarında en yüksek toplam puanı tutturarak Türkiye İş Bankasının 50'-inci yıldönümü nedeniyle koyduğu 5.000'er liralık başarı ödüllerini kazanan 50 öğrencimiz».

İlânın geri kalan bölümünde 50 öğrencinin isimleri, soyadları, hangi liseden çıktıkları ve aldıkları puanlar diziliydi. Bizi ilgilendiren, hiç kuşkusuz başarı kazanan öğrencilerin mezun oldukları liseler olacaktı. Birinciden başlayarak tümünü birlikte gözden geçirelim:

1. Deneme Lisesi, 2. Özel Sait Joseph Erkek Lisesi, 3. Fen Lisesi, 4. Özel Saint Joseph Erkek Lisesi, 5. Bornova Koleji, 6. Fatih Lisesi, 7. Özel Ankara Koleji, 8. Fen Lisesi, 9. Galatasaray Lisesi, 10. Fen Lisesi, 11. Mustafa Kemal Lisesi, 12. Özel Şişli Terakki Lisesi, 13. Özel Alman Lisesi, 14. İst. Amerikan Koleji, 15. Bolu Lisesi, 16. Amerikan Kız Koleji, 17, Fen Lisesi, 18. Fen Lisesi, 19. Namık Kemal Lisesi, 20. Saint Joseph Erkek Lisesi, 21. Fen Lisesi, 22. Bornova Koleji, 23. Ankara Atatürk Erkek Lisesi, 24. Konya Koleji, 25. Mustafa Kemal Lisesi, 26. Levent Lisesi, 27. Kadıköy Lisesi, 28. Eyüp Lisesi, 29. Özel Alman Lisesi, 30. Fen Lisesi, 31. İst. Amerikan Koleji, 32. Özel Ankara Koleji, 33. Bornova Koleji, 36. İzmir Kız Lisesi, 37. Ankara Atatürk Erkek Lisesi, 38. Fen Lisesi, 39. Fen Lisesi, 40. Fen Lisesi, 41. Özel Amerikan Kız Koleji, 42. İst. Erkek Lisesi, 43. Mustafa Kemal Lisesi, 44. Hüseyin Rahmi Gürpınar Lisesi, 45. Kırşehir Lisesi, 46. Kadıköy Koleji, 47. İzmir Atatürk Lisesi, 48. Fen Lisesi, 49. Fen Lisesi, 50. Fen Lisesi.

Bir ülkenin eğitim yapısını anlamak için uzun incelemelere, araştırmalara, istatistik bilgilere gerek vardır, kolay değildir bu iş... Ama bazı ülkelerde eğitim öylesine bir sosyal adaletsizlik düzeni üstüne kuruludur ki, orada uzun boylu araştırmaya gerek de yoktur. Bir banka ilânında ülkenin sosyal yapısı ve eğitim adaletsizliği tabak gibi ortaya çıkar. 50 yıllık Cumhuriyetimizin bugün vardığı aşama, İş Bankasının ilânında yadsınamaz biçimde gözler önüne seriliyor. Eğer yanlış saymadıysam üniversiteler girişte en çok puan toplayan öğrencilerden 37'si İstanbul okullarından, 4'ü Ankara'dan, 6'sı İzmir'den geriye kalan 3'ün biri Bolu, biri Konya, biri de Kırşehir'den... Bu tablo karşısında:

— Vah zavallı Anadolu vah... demekten başka bir lâf kalmıyor.

Yine 50 kişilik listede özel okullar ve öncelikle yabancı özel okullar büyük bir ağırlık kazanıyor. Türk Millî Eğitiminin iflâsını gösterir bu... Ülkenin kaymağını yiyen İstanbulun Anadolu'ya üstünlüğünü, Millî Kurtuluş Savaşından bu yana her tür çabaya rağmen Anadolu'nun yenilgisi sayabilirsiniz. Düşünelim bir kez: Tüm Anadolu çocukları aptal mı doğuyor yoksa? Veya Anadolu'nun havasında, suyunda, insanı tembelleştiren bir giz mi var?

Paralı, ayrıcalıklı, yabancı okulların saltanatını kurmuşuz yurdumuzda... Kökü dışarda sermaye sınıfı, son çeyrek yüzyılda Anadolu'nun yoksul çocukları için habire İmam Okulu açtı, Millî Eğitimin okullarını da yozlaştırdı.

Ve işte sonuç...

Hepimiz için utanç belgesidir üniversiteye giriş listeleri.. Bu utancın bilincini yüreğinde duyan bir Millî Eğitim Bakanı, Ecevit'le birlikte girmişti hükümete.. Onun da ömrü sekiz ay sürdü.

Yazık Anadolumuzun milyonlar ve milyonlarca saf çocuğuna ki onlarda saklı gizli güç, yurdumuzun akarsuları gibi boşuna akıp yitiyor.

(*) 26.9.1974 tarihli Cumhuriyet Gazetesinden.

---

menler gönüllü olarak eğitimin aksayan yanlarını düzeltmeyi üstlenirlerse, eğitilememe sorunu diye bir şey kalmayacaktır. Öğretmenler bunu üstlenmekle ve eğitimin kanunularını düzeltmekle yükümlüdürler. Çocuklar bu noktada eğitimi, içinde yaşadıkları toplumsal düzenden soyutlamaktadırlar. 15-16 yaşlarında ulaştıkları bilinç düzeyi de tam olmamaktadır.

Bozuk toplumsal düzenin üst yapı kurumlarına, bu arada eğitime de yansıdığı bugün biliniyor. Bireyi çıkarcı yapan, toplumsal ortaklık anlayışından yoksun kılan, insanları birbirlerine yabancılaştıran bozuk düzende, bütün öğretmenlerin kişisel çıkarlarını (özel dersler, kurslar) bir kenara iterek, bütün öğrencilerini eğitmek için gönüllü çaba göstermelerini beklemek, hayâlcilikten öte bir şey değildir. Ancak toplumsal düzen, ortaklık ruhuna ve karşılıklı yardım anlayışına dayanan insana yakışan bir düzen olduğu zaman, eğitim ve sağlıklı yapısına kavuşacaktır. Çocukların istediği sağlıklı eğitim, sömürü ortadan kalktığı zaman gerçekleşebilir.

Bu değişimi sağlayacak etkenlerden en önemlisi, sağlıklı bir düzen yaratmak amacı ile toplumu harekete getirecek olan çelişkilerin artmasıdır. Bu çelişkilerin bilincinde olmak yanında, bu çelişkilere çok şey borçlu olduğumuzu da bilmeliyiz...

TÜRKİYE'DE İLKÖĞRETİM SORUNU

Ülkemizde ilköğretimin önemli bir sorun olarak devletçe ele alındığı yıllar, Cumhuriyet sonrası dönemler içindedir. Geçen yıl Cumhuriyetimizin ellinci yılını kutladık. Cumhuriyet öncesini ayrı tutalım. Ama son elli yıldaki durum tümüyle gözden geçirdiğimizde görünüm nedir, ona bakalım. Bu son elli yılda ilköğretim bakımından hiçbirşey yapılmamıştır, denilemez. Ama tümüyle ele alındığında, ilköğretimdeki gelişmeler hiçbir bakımdan yeterli değildir. Cumhuriyetin ellinci yılını geride bıraktığımız bu yıl 3.523.000 çocuk, alfabeyle bile yüzyüze gelememiştir. Genel olarak, toplam nüfusumuz gözönüne alındığında, 1927—28'ler sonuna göre, okuma-yazma bilmeyenlerin sayısı şimdikinden çok azdı. bugün devletin belgelerine göre okuma-yazma oranı % 54'tür. Yalnız bu bile hiç bir Türkiye yurtseverinin, halk severinin güler yüzle karşılayacağı durum değildir. İlköğretimdeki gelişmeler bakımından, kalkınma çabalarına bizden çok sonra başlamış, bu arada ikinci dünya savaşının ateş çemberinden geçmiş ülkelerin bile gerisinde kalmamız, şapkamızı önümüze koyup uzun uzun düşünmemizi gerektirir.

Eğer bugün ,nüfusumuzun % 46'sı okumayazma bilmiyor, önüne getirilen oy pusulasını okuyamıyor, bir gazeteyi okuyamıyor, bankaya borçlanırken önüne getirilen senette yazılanları bilemiyor, bakkala tüccara borçlanırken defterlerin borç hanesine neler yazıldığını anlayamıyor, bir kurumdan iş isteğini yazıya dökemiyor, bir okur-yazarın, bir avukatın bilgisine başvurarak ona kendini bu yolla da sömürtmek zorunda kalıyorsa, bu ilköğretimimizin bunca yıl sonra bile çağımızı çok çok gerilerden izlediğini gösterir. Halkımızın sömürüldüğünü anlamasını bile önler.

Biz, ilköğretimde istenen gelişmelerin her yurtseveri sevindirici sonuçlara ulaşabilmesinin devlete çok büyük ekonomik ağırlık yüklemeden de sağlanabileceği kanısındayız. Köy Enstitüleri denemesi bunun böyle olduğunu göstermiş, bizim gibi kalkınması çeşitli yollardan engellenmiş ülkelerde, o denemeler, eğitim sorunun çözümü için en geçerli yol olarak o ülkelerde yurdunu, halkını seven kadrolarca uygulanır olmuştur. Bizde de Köy Enstitüleri kapatılmasaydı, halka düşman olanlar, onları sömürmek için kuzu postuna bürünseler bile iplikleri pazara kolay çıkacaktı.

Biz, eğitim sorunlarının, özellikle ilköğretime ilişkin olanlarının, her türlü öncelik tanınarak çözümünü isteriz. Bunu hem demokrasimizin halk temeline dayandırılmasının, hem de, demokrasinin sağlıklı biçimde işleyebilmesinin zorunlu koşullarından biri sayarız. Yukarıda okuma-yazma bilenlerle bilmeyenleri sayılara dayanarak sergiledik. Bu okuma-yazma bilmeyenler, yani ilköğretim olanaklarından yararlanamayanlar kimlerdir? Bir bakıma işin can alıcı noktası burasıdır. Bir milyoner çocuğunun, bir toprak ağası çocuğunun, bir fabrikatör, bir tüccar çocuğunun okuma - yazma bilmeyeceği düşünülemez. Okuma-yazma bilmeyen 16 milyon kişinin hepsinin köyde, fabrikada, kırda bayırda yaşayan yoksul halk olduğu açıkça ortadadır. Bu, neden böyledir: Yoksulların hepsi okuma-yazmayı öğrenemeyecek ölçüde, ilkokulu bitiremeyecek ölçüde aptal mıdırlar? Geri zekâlı mıdırlar? Bilime, yaşadığımız olgulara dayanarak buna kesinlikle hayır diyeceğiz. Varlıklı sınıfların demokrasi yutturmacasıyla yönetilen, üstelik, her alanda eşitliği Anayasasına en süslü sözlerle yerleştirmiş bir toplumda bu niçin böyledir? Yani niçin okuma-yazma bilmeyenler hep yoksul halk kesimlerinde toplanmıştır İlköğretim hizmetleri bu kesimlere götürülmemiştir. Yakın zamana dek egemen sınıfların Millî Eğitim Bakanlığı koltuğuna oturttuğu kişiler, devletin olanaklarını hep varlıklı kişilerin toplaştığı yörelerin çocuklarına sunmuşlardır. Kentlerde en kötü okul araç gereçleri, baraka okullar, bakımsız okullar, çoğunlukla yoksulların barındıkları gecekondu semtleridir. Anadoluda, Trakya'da, Doğu'da, Batıda... Şu çağda bile, sığırların, atların, koyunların barınamayacağı yapılarda «Okulculuk», «eğitimcilik», «ilköğretimcilik» sürüyor gidiyor.

Daha çok öğrenciye güya ilköğretim hizmeti götürmek için başkentte devleti yönetenlerin burunlarının dibinde, İstanbul'da, İzmir'de, Adana'da hemen hemen tüm kentlerde, kasabalarda, üstelik kimi köylerde; ikili, üçlü, dörtlü öğretim sanki bilimselmiş, sanki doğalmış, sanki başka çıkar yol yokmuş gibi uygulanıp gidiyor.

Soruna hangi gözle bakılırsa bakılsın; İLKÖĞRETİMİN BİR İPLİĞİNİ ÇEKSEN KIRK YAMASI DÖKÜLÜYOR!

İlköğretim konusunda, yetkililerin, etkililerin şimdiye dek söyleyegeldikleri göz kamaştırıcı parlak sözlerin saklayamadığı gerçek durum, budur. Bu durumu, bizim toplumda ister yoksul halk yığınları olsun, isterse onları şimdiye dek soya, sömüre yönetip durmuş olan etkin sınıf temsilcileri olsun, yüz ağartıcı bulamazlar sanıyoruz. Hele biz, çoğu o yoksul köylülerin, işçilerin küçük esnafın çocukları olan, kökenleriyle halka bağlı, onların acılarını, yokluklarını yoksulluklarını yüreklerinde duyan halkın yanında yer alan TÖB — DER'li öğretmenler olarak, İLKÖĞRETİMDEKİ GELİŞMELERİ YETERLİ BULMAK BİR YANA, SON DURUMU ÇAĞIMIZ TOPLUMLARI İÇİNDE UTANÇ VERİCİ BULUYORUZ. Bu durumun en kısa zamanda düzelmesi için bizden ne istenirse onu da yapmaya hazırız. Bir ülkede ulusal bir sorunun çözümü için, halkın tümünün aydınlığa çıkabilmesi için, yalnızca öğretmenin, şunun bunun so-

runa dört elle sarılmasının yetmeyeceğini de biliyoruz. Eğer bu sorunun kırk milyon nüfusumuzun çoğunluğunun, yoksul köylünün, işçinin yararına çözümü isteniyorsa, bu isteğin yoksul halk yığınlarının mutluluğunu her şeyden önce gözeten bir devlet uygulaması durumuna getirilmesi gerekir.

İsterdik ki yirminci yüzyılın bu evresinde, Cumhuriyetimizin ellinci yılının geride kaldığı bugünlerde girdiğimiz ilköğretim haftasını, BİR İLKÖĞRETİM BAYRAMI olarak kutlayalım. Yapamıyoruz. Umudumuzu kesmedik. İlköğretim haftalarının ilköğretim bayramlarına dönüşmesi için en büyük direnci halkımızla birlikte, halkımızın demokratik bilincine, demokratik direncine yasal katkılarımızı artırarak göstereceğiz; bu direnci gösterenlerin yanında olacağız.

Şimdiki uygulamalar, Anayasamızın ilköğretime ilişkin isteklerine uymadıktan başka, genel kurallar bakımından, Anayasamızın öteki temel ilkeleriyle de çelişmektedir.

Anayasamız, ilköğretimin devlet okullarında parasız, yurttaşlar için zorunlu olmasını buyurmuştur. Yani ilköğretim, devlet okullarında yürütülecek, parasız olacak, özellikle parasız olacak; zorunlu olacak.

Bundan önce de belirttiğimiz ilköğretim, şimdiki durumuyla, Anayasamızın bu isterlerine uymamaktadır. Anayasamıza göre ilköğretim çağına gelmiş yurttaşlar ilkokula gitmezlerse suç işlemiş olurlar. Devlet yönetimini de yürütenler, yurttaşların gidip okuyabilecekleri okuma olanaklarını yaratmazlarsa gene bir Anayasa suçu işlemiş olurlar. Çünkü devletin yönetiminde temel hukuk kuralı olarak kılı kılına uygulanması gereken bir yasa buyruğudur bu. Gerisini bırakalım, 27 Mayıs Anayasası yürülüğe girdiğinden beri, Anayasa'nın yukarıdaki isterlerine yöneticiler, bizimle ilgisi bakımından da, Millî Eğitim Bakanları, Anayasa suçu işleyegelmektedirler. Üstelik kamuoyunun, TÖS, TÖB-DER'li öğretmen meslek kuruluşlarının tüm uyarılarına karşın... Dahası var; bu ilgililer devrimci öğretmenleri Anayasanın bu hükmünü yerine getirilmesini istediler, bu konuyu deşelediler diye, sözün tam anlamıyla, sürüm sürüm süründürdüler. İşlerinden aşlarından ettiler. Kıyımlara, kırımlara çektiler öğretmenlerle, öteki Anayasa yanlılarını...

Bugün, ilkokula gidebilen çocuklara bir öğretmen, bir de okuldan başka parasız sağlanan çocuk başına birkaç kitaptan başka tek bir çöp gösterilemez. (Bir de Amerikan süt tozu var).

İlk öğretim parasızı şöyle dursun, halk için, ilköğretim, orta öğretimden yüksek öğretimden daha da tuzuyla oturmaktadır. Orta öğretim çoğunlukla, yüksek öğretim tümüyle, binaları, ders araçları, öğretmen aylıkları, yakacak giderleri devletçe karşılanan öğrenimlerdir. Bir de ilkokullara bakınız. Bir köye ilkokul mu yapılacak. Taşını, kumunu halk, işçisini güççüsünü halk sağlayacak. Ondan sonra da devlet, o da gönlü olursa, lütfen, o köye okul yaptıracak. Okul büyük-küçük kentlere yapılacaksa, burada oturanlar, dayalı döşeli bir okul yalnızca çocuklarını yazdıracaklar. Öyle çakılıymış kumuymuş, işçisiymiş... Bunlarla ilgilenemeyecekler. Bu durum, hem Anayasanın ilköğretimin parasız olması ilkesine, hem de eşitlik ilkesine aykırıdır. Çakılıydı, kumuydu şuyuydu buyuydu derken köylüden okul için bir VERGİ almış oluyor. Bunun adına siz halkın katkısı deyin; şu deyin, bu deyin bu adı konulmamış, ya da konulmak istenmemiş vergidir

Bir öğretimin parasız olması için, okulunun öğretmeninin, ders kitabının, yani okumaktan dolayı, okuyacak öğrencinin velisine yüklenebilecek ek giderlerin tümünün parasız olması gerekir.

Okulların her yönden en verimsizleri kentlerin gecekondu bölgelerinde yoksul çocukların okuduğu yerlerde ya da köylerdedir. Anayasamızın eşitlik ilkesine aykırı bir uygulamadır bu. Ülkemizdeki binlerce baraka okuldan hiçbiri varlıklı kişilerin çocuklarının okuyacağı çevrelere kurulmamıştır. İkili, üçlü, dörtlü öğretim yapan okullarda da gene bir bakan, bir genel müdür, bir fabrikatör, bir toprak ağası, bir tüccar çocuğunun okuduğunu kolay kolay göremezsiniz.

Bu konuda köy okullarıyla kent okulları arasında da 222 sayılı Yasanın uygulanmasından, bu Yasa hükümlerinin yıllardan beri düzeltilmesinden büyük eşitsizlikler doğmaktadır Her koşulu tam olsa bile, köyde okuyan bir çocuk, kent okullarında okuyan çocuklardan bir yılda 30 gün, beş yılda 150 gün eksik eğitim görüyor demektir

Anayasanın halktan yana isteklerinin ne yapılıp edilip halkın gözünden saklanmak istendiğini, üstünün kanla, çamurla örtülmek istendiğini de düşünmek zorundayız. Bu durumu, değerlendirmek zorundayız.

27 Mayıs Anayasası, halktan yana uygulamalar istiyordu, yani her alanda olduğu gibi eğitim alanında da devletin kaynakları yoksul halk yığınlarının yararına kullanılsın istiyordu. Yani ilkokuldan üniversiteye, daha öncesine, eğitimin kapılarını yalnız sömürgen sınıfların çocuklarına değil; tarlada, fabrikada, bağda bostanda devletin tüm değerlerini alın terleriyle katılan yığınların çocuklarına da açılsın; bir işçi çocuğu, bir köylü çocuğu da okusun, halkına daha yararlı yurttaş olsun istiyordu.

Kayıt Parası:

Bu konu her üniteyi ilgilendiren bir sorundur. Biz halkın çocuğunu elinden tutup bir okula yazdırmak için kapıdan içeri girerken, cebiyle kafası arasındaki ilişkiden dolayı, yürek çarpıntısı geçirmesine, yani halkın okula çocuğunu yazdırırken para istenmesine kesinlikle karşıyız. Kayıt parası korkusuyla velilerin köşe bucak ısmarlama veliler aradıklarını biliyoruz. Bu sorun yurt çapında kökten çözümlenmelidir.

Şunu da önemli belirtelim. Uzun yıllardan beri, okullar açılacağında Millî Eğitim Bakanları genelge çıkarırlar. Çocuklarını okula yazdıran veli-

rden para alınmasını güya yasaklarlar. Okullar çılırken okul yöneticileri, bakanlık genelgelerine arşı bir vurdumduymazlık, halka karşı da ölçü-üz bir pişkinlikle bu paraları çatır çatır toplarlar.

Buna bir de kılıf uydurulmuştur. Okul yönetiileri, «efendim bu parayı biz almıyoruz. «Okul oruma Derneği alıyor» derler. Biraz üstlerine arınca da «Koruma Derneği bize bağlı değil ki» erler. Buraları güzel de, Okul Koruma Derneğinen «BAĞIŞ ALINDISI» gelmeden çocuğun yaılmasını engelleyen kim?

Bizim görüşümüze göre, Millî Eğitim Bakanığı bu aldatmacayı bırakmalıdır. Bütçesini ona öre yapmalıdır. Bir yere okul açarken o okulun akacağını, ders araçlarını, ötesini berisini gözöüne almalıdır.

Velilerden çeşitli zorlamalarla, onların kafalaına görünmez sopalarla vura vura alınan bu paalar çoğunlukla, okullarda, yöneticilerin oturacağı DÖNER KOLTUKLARA» gidiyor. Gereksiz üksе yatırılıyor. Halk diliyle söyleyelim: «Deve luyor».

Beslenme Eğitimi :

Önce şunu söyleyelim: Beslenme eğitiminin üttüğü keçi ürküttüğü kurbağayı değmez. Astaı yüzünden pahalı bir çabalamadır bu beslenme ğitimi. Şimdiki uygulanışıyla, bu uygulama gözetiği çıkarlar bakımından zararlı bir girişimdir. Bu özlerimizden eğitimle beslenme sorununun bilimsel lişkisini önemsemediğimiz anlamı çıkarılmasın.

Bu sorunu da ülkemizin genel ekonomik yapıından, bu ekonomik yapıyı oluşturan siyasal yeğemeden soyutlayarak değerlendirdik mi, yanılırız.

Bugün ilkokullarda beslenme eğitimi yapılıyor. Bunun biçimi, araçları ayrı bir konu. Bunun da üstünde durulacak. Ama ilkokullarda öğrencierin beslenme sorunuyla karşı karşıya oldukları gerçeğini devlet benimsemiş oluyor. Bunun anlamı açıktır. Toplumumuzun her kesimine, yüzde olarak da daha çok yoksul kesimlerine seslenen ilköğretimdeki çocuklar, eğitilebilmelerinin gerektirdiği beslenmeden yoksundurlar demektir bu. Gene bu, bizde halk yığınlarının, herhangi bir eğitim için verimlilik isteyen bedensel çabayı yararlı, verimli bir biçimde yürütecek denli beslenemediklerini de gösterir. Çünkü halk, kendisini besliyor da salt okula gidecek çocuğunun önünden sofrayı kaldırıyor, onu okula beslemesiz gönderiyor değildir. Öyleyse, bizim bayramlarda, seçimlerde, vergi algıda, parlak sözlerle övmek için yarıştığımız halk yığınlarının yeterince beslenemeyecek ölçüde açlık çekiyor sonucuna varabiliriz. Oysa biz bir tarım ülkesiyiz. Buncadır dinlediğimiz söylevlere bakılırsa da kalkınıyoruz. Bir tarım ülkesinin nasıl kalkınması ki, kendi insanlarını, bırakalım gerisini, onlara düşünce gücü sağlayacak ölçüde bile beslemez? Çocukları ilkokuldaki eğitim öğretim çabasını yürütebilmek için ek bir beslenme sorunu çıkar ortaya. Kitaplarda, ülkemizin doğal kaynaklar bakımından yüz milyon kişiye yeterli yaşama olanakları yaratacak varlığa sahip olduğu yazılıdır. Ama ilkokula giden çocuklarımız -ötekiler başkamı?- dersi öğrenmeyecek ölçüde beslenmesizdir. Bunu ülkeyi şimdiye dek yönetmiş olanlar, çağdaşlarımızın ulaştığı çizgileri de düşünerek enine boyuna değerlendirmelidirler. Ülkemizin bir avuç kalkınmış azınlığının çocukları için beslenmezlik söz konusu olamaz elbette. İşte kalkınma bu bir avuç kişinin sömürmesi olarak alınmasaydı yıllardan beri, sonuç böyle olmayacaktı şimdi.

Beslenme eğitiminin bizi çok düşündüren bir yönü daha var: Bu da beslenmede kullanılan araçlardır. Ona bakalım : İlkokullarda beslenme eğitimi yaparken kullanılan araç nedir? Amerikan tarım ürünleri artığıdır beslenme eğitiminin araçları.

Amerika kalkınmış bir kapitalist, emperyalist ülkedir. Bu ülkeler tarım ürünlerini kendi yurttaşlarının bir olağanüstü durumda darlığa düşmemesi için depo ederler. Bunu belli bir süre bekletirler. Bu sürenin sonunda, artık kullanılmayacak, zararlı duruma gelecek denli beklemiş bozulmuş, yani kullananlar için zararlı olacak, onları zehirleyecek duruma gelmiş olanları da zaman zaman plânlı bir biçimde çöplüklere atarlar, denizlere dökerler. Bunun için de süt tozu da var un da, yağ da var. Son yıllardaAmerika'da bu tarım ürünü artıkları, çöplüğe atılmak yerine, denize dökülmek yerine, daha kolay, daha kazançlı bir biçimde yok ediliyor. Bu da yeni bir buluş. Tarım ürünlerinden, denize dökülecek, çöplüğe atılacak, ya da alanlarda yakılacak durumda zehirleşmiş olan süt tozları, un'lar, yağlar, bizim gibi çeşitli yollarla sömürülmüş ülkelere gönderiliyor. Oralarda tüketiliyor. Yani çöplüğe atılıp yakılmak için gerekecek zahmetten kurtulunuyor. Geri kalmış ülkelerin çocuklarının midelerine dökülüyor. Bu yapılmakla Amerika kendi etki alanındaki ülkelerde bir taşla üç-beş kuş birden vuruyor. Bozulmuş süttozu vb. artıkları depolarından boşaltılıp alanlarda yakma giderinden kurtuluyor. Amerikan gemileri bu artıkları geri kalmış ülkelere, gene geri kalmış ülkelerin parasıyla çok pahalıya taşıdığı için, emperyalizme geniş bir kazanç kapısı açılmış oluyor. Bu artıkları kendi uluslarının çocuklarına yedirmeyi Amerikancılıklarının gereği sayan yöneticiler, hem kendilerinin hem de yandaşı oldukları emperyalist Amerika'nın propagandasını yapmış oluyorlar. Bir de bu bozulmuş artıkları denize düşenin yılana sarıldığı gibi, hiç bir şey bulamadığından elin artığını öpüp başına koyarak yiyecek (yemek üzere öpüp başına koymak durumunda olan) biçimde yoksullaştırılmış yığınlar kendilerini, Amerika'ya karşı iyilik borcu duygusuna kaptırıyorlar. Böylece yeraltı-yerüstü zenginliklerimiz üstündeki Amerikan sömürüsünü örtmek kolaylaşıyor.

Şimdi bizim ilkokullarımızda bu kokmuş bozulmuş Amerikan süt tozlarını öve öve çocuklarımıza yedirmeye çalışıyorlar. Bunun için öğretmenler görevlendiriliyor. Okullarda yerler ayrılıyor.

Sık sık bu Amerikan çağından artakalmış süttozlarını yedikleri için öğrenciler zehirleniyorlar, hastanelik oluyorlar.

Bir de üstelik çocuklarımız daha birer karış boylarıyla kendilerine hiç yararı dokunmayacak bir yiyecek için emperyalizme midelerinden bağlanıyorlar.

Biz bu uygulamaya karşıyız. Halkın tümü normal beslenecek bir ekonomik ve bolluk ortamı yaratılmadan, tarımımız bizi besleyecek duruma getirilmeden bu sorunun yukarıdan beri anlatmaya çalıştığımız yabancıların çıkarına uygun, ama bizim eğitimimizi her yönden zehirleyecek yöntemlerle çözülebileceği kanısında değiliz.

Beslenme eğitiminin ulusal boyutlarını yadsıyıpta halkın ilkokula giden çocuğunu, hem de her bakımdan ulusal çıkarlarımıza aykırı yöntemlerle, beslenmeye çalışmak, bunun da adını BESLENME EĞİTİMİ koymak, bize bilinçli bir aldatmaca olarak görünüyor.

Bu yüzden çok arkadaşımız kıyıma uğramış; kışta kıyamette bir uçtan bir uca sürgünlere gönderilmiş, aç, işsiz bırakılmıştır. Bizim en dertli olduğumuz konulardan biridir bu BESLENME EĞİTİMİ SORUNU.

Öğretmeni, yoksul halk çocuklarını bu süttozunu içirmeye (daha doğrusu zehirlemeye) zorlayanlar, kendi çocuklarını bu besinlerin yanından bile geçirmiyorlar.

Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Samsun, vb. kentlerin zengin semt okullarında beslenme eğitimi artık süt tozuyla Amerikan çanağının artıklarıyla yapılmıyor. Bir sınıftaki çocukların ana, babaları, sırayla, sınıfa şölen veriyorlar, öğretmenine, öğrencisine. Ama o sınıflarda bir aile, sıra kendine geldiğinde 4-5 yüz lirayı gözden çıkarıp o sınıftaki oğlunun kızının koltuğunu kabartıyor. Ötede bu sırayı bir simit, bir de gazozla savanlar, bunu da yapamayanlar sıraların gerisinde büzülüp kalıyorlar. Böyle bir uygulama, o varlıklı çocuklarının okuduğu sınıfa her nasılsa katılmış beş on yoksul çocuğun durumu bakımından ne eğitime uyar, ne ruh sağlığına, se insanî duygulara sığar. Gelgelelim yüzde yüz eğitim bilime aykırı bir uygulama eğitim kurumlarında uygulanıp gider.

Biz beslenme eğitiminin ülkemizde yetişen yerli besin maddelerine dayandırılmasını istiyoruz. Bu sorun her yönüyle ciddî bir tutumla ele alındığında, eti de, sütü de, meyvesi de, başka besinleri de ülkemizden sağlanabilir. Buna ödenecek para da, Amerikan çanak artıklarının ülkemize taşınmasına giden paralarımızdan daha az olacak. Dövizlerimiz de elin gâvurunun kasalarına akıp gitmeyecek.

Halkın beslenmesi sağlam kazığa bağlanmadan, onun çocuğunun beslenmesi sağlanamaz.

Bakanlıkla İlişkilerimiz :

Millî Eğitim Bakanlıklarıyla öğretmenler arasındaki çatışmaların kökeni sınıfsaldır. Öğretmenler, halk kökünden, yoksul sınıf kökünden gelmedirler. Halkın yokluk yoksulluk içinde kıvranıp durması öğretmeni tedirgin eder. Çünkü halk dediğimiz geniş yoksul yığınlar, öğretmenlerin anaları babaları, kardeşleri bacılarıdır. Öğretmen halka kan bağı ile bağlıdır. Halkın gittikçe artan yoksulluğu, uygulanan eğitim öğretimin halkın zararına olması, öğretmenin tepkisine yol açar. Öğretmen, sınıfında, Erzurum'un, Kars'ın, Ağrı'nın buzlu sokaklarına yalın ayaklarıyla basıp gelen Çukurova'nın yollarında çıplak dolaşan öğrenciyle kara tahtanın önüde açlıktan bayılıp düşen Me met'lerle, Fadime'lerle her gün karşı karşıyadır.

Millî Eğitim Bakanlıklarıyla öğretmen arasın daki çatışmalar, ülkemizin iç-dış sömürüye açıl maya başladığı yıllardan gelir. Bu sömürünün yo ğunlaşıp halk üzerinde siyasal bir baskı niteliğin dönüştüğü yıllarda en kızışkın biçimini, 27 Mayıs tan sonraki TÖS döneminde de en sivri ucuna varır

Kısaca, öğretmenler yoksul halktan yanadırlar böyle olunca sola dönük olurlar. Ülkemizin ma denlerini, pamuğunu, fındığını, tütününü, yeraltı yerüstü zenginliklerini üreten halk, bu alanlardak üretimlerden yararlansınlar isterler. Karşılarına emperyalizme açık, halkı yoksullaştıran, ülkeni çıkarlarından çok Amerika'nın, başka dış ülke lerin şirketlerinin kârlarını gözeten, öğretmelere de «Siz, okullarda, ABC öğretin» halkın sömürülüp sömürülmediğine karışmayın, madenlerin toprak tan nasıl çıkarıldığını, ülkemizin neresinde maden olduğunu öğretin, ama bu yeraltı-yerüstü zenginlik lerimizden yabancıların yararlandığını, yani ülke mizin sömürüldüğünü halka, öğrencilerinize anlat mayın» diye ter ter tepinen eğitim anlayışıyla öğ retmenlerin iyi geçinmeleri, baştan beri belirttiği miz nedenlerle, olanak dışıdır.

Halkın bilgisizlik içinde kalması için Köy Ens titüleri kapatılmasaydı, yeraltı-yerüstü zenginlik kaynaklarımız iç-dış sömürücülerin, özellikle de emperyalizmin, onların içerideki ortaklarının sö mürüsüne açılmasaydı; hem sendika kurun diye yasa yapıp, hem de sendikalaşmakta etkinlik gös terenlerin üstüne kanlı bıçaklı saldırılarla yürün meseydi, geçmiş dönemlerde de öğretmenlerle Ba kanlık ilişkileri öylesine alev alıp yanmazdı.

Tek kitap sorunu:

Bizce tek kitaba dönülmesi olumlu bir adım dır. Bunu yıllarca savunduk. Bu, kitap çeşitlemes yoluyla halkın üstündeki parasal baskıyı azaltır Devletin açtığı sınavlarda fırsat eşitliğini bozucu durumları, bilgi çeşitliği bakımından önlemeye yardımcı olur. Ama, konunun asıl önemli yönü tek kitabın içeriğidir. Ülkemiz çıkarlarını öğret meyen, genç kuşakların bağımsız düşünmelerini devrimci, ilerici yönelişlerini törpüleyecek bilgiler içeren bir «tek kitap» bizim savunduğumuz «tek kitap» olamaz.

Ahlâk Dersi :

Ahlâk, her ekonomik yapının kendi işleyişine özellikle bağlı öteki ikincil etkenlere de daha az

DANIŞTAY YASANIN 82. MADDESİ

Avukat Halit ÇELENK

12 Mart hukuk dışı baskı döneminin temel hak ve özgürlüklere getirdiği kısıtlamalardan biri de 18.6.1973 gününde kabul edilen 1740 sayılı Yasa ile Danıştay Yasası'nın 82. maddesine eklenen bir fıkrada kendisini göstermektedir.

Bilindiği gibi 521 sayılı Danıştay Yasasının 82. maddesine göre Danıştay Dava Daireleri ile Daireler Kurulu, görmekte oldukları davalarda kendiliklerinden her türlü incelemeleri yapabilirler. Davanın açıklığa ve aydınlığa kavuşabilmesi için gerekli gördükleri bilgileri ve belgeleri ilgili yerlerden ve taraflardan istiyebilirler. Ancak istenen bilgi ve belgeler devletin güvenliğini ilgilendiriyorsa bunlar Başbakan veya ilgili Bakanlar tarafından gerekçesi gösterilmek suretiyle gönderilmeyebilir ve verilmeyebilir.

Nitekim Danıştay Yasası'nın 82. maddesinde şöyle denilmektedir:

«Dava Daireleri veya Dava Daireleri Kurulu, bakmakta oldukları davalaıa ait her çeşit incelemeleri kendiliklerinden yapabilecekleri gibi, tâyin edecekleri süre içinde lüzum gördükleri evrakın gönderilmesini ve her türlü bilgilerin verilmesini taraflardan ve ilgili diğer yerlerden istiyebilirler. Bu husustaki kararların, ilgililerce, süresi içinde yerine getirilmesi mecburidir. Haklı sebeplerin bulunması halinde bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere uzatılabilir.

«Taraflardan biri ara kararının icaplarını yerine getirmediği takdirde bunun verilecek karar üzerindeki etkisi görevli daire veya Kurulca önceden takdir edilir, ara kararında bu husus ayrıca belirtilir.

«Ancak, istenen bilgi ve belgeler Türkiye Cumhuriyetinin güvenliğine ve yüksek menfaatlerine veya Türkiye Cumhuriyetinin güvenliği ve yüksek menfaatleri ile birlikte yabancı devletlere de ilişkin ise, Başbakan veya ilgili Bakan gerekçesini bildirmek suretiyle, söz konusu, bilgi ve belgeleri vermiyebilir.»

Hükümet tarafından Devletin güvenliğini ilgilendirdiği gerekçesiyle Danıştay'a gönderilmiyen bilgi ve belgelerin, dava dosyasında bulunmaması nedeniyle, Danıştayca verilecek karara dayanak olamıyacağı açıktır. Danıştayca istenen ama gönderilmiyen bu bilgi ve belgelerin vatandaş lehine sonuç doğurma olasılığı karşısında, bunların gönderilmesinin kişi haklarını ihlâl edeceği kuşkusuz düşünülebilir. Ancak Devletin güvenliği kişi haklarının üstünde görüldüğünden bu konuda ileri sürülecek eleştiriler yerinde sayılmamaktadır.

Asıl Önemlisi :

Konunun önemli yönü yukarıya alınan maddeye 1740 sayılı Yasanın 11. maddesiyle eklenen fıkradır. Bu fıkra şöyle demektedir:

«Görevli daire veya kurul veya kanun sözcüleri tarafından getirilen veya idarece gönderilen gizli her türlü belge ve dosyalarla reddi hâkim istemi üzerine reddedilen hâkim tarafından bu hususta verilen cevap taraf veya vekillerine incelettirilmez.»

Görülüyor ki vatandaşın bir davası görülürken onunla ilgili bir belge veya bilgi Danıştay Dava Dairesine ya da Daireler Kuruluna gönderilecek, bu belgeler kanun sözcüsü, Daire ya da Daireler kurulu tarafından incelenecek ve fakat vatandaş ve müdafi avukat tarafından incelenemiyecektir. Yani vatandaş kendi hakkında gönderilen bir belgeden, bilgiden haberdar olamıyacak, bunlar hakkında söz hakkını kullanamayacak, bunlar doğrudur, sahtedir, ya da tertiptir diyemiyecek, aksini ispat olanağından yoksun bırakılacak, bu belgeleri düzenliyenlerin taraflılığını yetkisizliğini ileri süre-

---

dayalı olarak oluşan bir değer ölçüleri olgusudur. Her ekonomik yapı ahlâkını kendi oluşturur.

Kâr etmek üzere ticarethane açmış biri, yolda giderken içinde elli lira bulunan bir para çantası görürse bunu belediyeye götürüp verir. Ama on bin liralık bir alış verişte alıcısına iki bin lira «kazık» atmayı «ticaret başarısı» sayar. Ona göre, bulduğu «elli» lirayı belediyeye vermemek ahlâksızlık, açıktan «ikibin» lirayı «vurmak» ticarî bir başarı sayılır.

Hem bizim halkımızın okullarda ahlâk dersi alacak kadar ahlâksız olduğu görüşünü biz paylaşmıyoruz. Ne demek okullara ahlâk dersi koymak? «Halk ahlâksızdır. Buna biraz ahlâk öğretelim!» Biz halkımızın ahlâksız kabul edilmesinden son derece üzgünüz.

Okullara konulacak ahlâk derslerinin ülkemizde mizah edebiyatına yeni parçalar, sokak edebiyatına da yeni fıkralar eklemekten başka bir sonuç vereceğini sanmıyoruz.

miyecek, bunları inceliyen kişileri uyaramıyacak, ve eli kolu bağlı mukadder kararı bekliyecektir.

Savunma hakkı adına, hukukun üstünlüğü ilkesi adına, adalet adına bundan daha sakıncalı ve zararlı bir hüküm düşünülebilir mi?

Kimi gizli belgelerin, raporların kimler tarafından nasıl düzenlendiği bunları düzenliyenlerin nitelikleri, yetersizlikleri, tarafgirlikleri, maksatlı tutumları, kışkırtıcı ajan durumuna girdikleri yakın geçmişin uygulamalarından açıkça anlaşılmış ve bu husus Anayasa Mahkemesinin ve Sıkıyönetim Askerî Mahkemesinin kararlarında ve dosyalarında yer almıştır

Gizli belge denilen yazıların niteliği hakkında uyarılmayan bir hakimin yanlış ve adalete aykırı karar verme olasılığı her zaman vardır. Böyle bir uyarıyı ancak hakkında bu belgelerin düzenlendiği vatandaş ve müdafai yapabilir. Bu insanlara söz hakkı verilmez, hatta haklarında gelen bilgi ve belgelerden haberdar bile edilmezlerse verilecek karara «Yasal, adil» demek elbette olanaksızdır.

Dreyfüs Örneği :

Fransız yüzbaşısı Dreyfüs 1894 yılında devlete ait gizli bilgileri Alman Askerî ataşesine bildirmekle suçlandı. Vatana ihanet suçundan mahkûm edilerek Şeytan adasına sürüldü. Rütbeleri ve nişanları alındı. Mahkûmiyet kararının dayanağı bir mektuptu. Bu mektubun Dreyfüs tarafından yazıldığı dava ve savunma esnasında mektup kendisine gösterilmedi. Fransız yüzbaşısı soruşturma ve dava boyunca bu isnadı reddetti. Ama dinletemedi. Aradan yıllar geçti, Hüküm dayanağı yazılı belgenin Dreyfüs'e ait olmadığı anlaşıldı. Fransız basını ve halkı ikiye bölündü. Bir taraf belgenin yüzbaşıya ait olduğunu ve onun suçlu olduğunu iddia ediyor, öteki taraf belgenin ona ait olmadığını ve suçsuzluğunu ileri sürüyordu. Emile Zola Devlet Başkanına bu konuda açık bir mektup yazdı ve yayınladı. Zola hakkında dava açıldı ve ünlü yazar mahkûm edildi. Fransız basını konunun peşini bırakmadı. Sonuçta dava yeniden görüldü ve belgenin Dreyfüs'e ait olmadığı, başka bir kişi tarafından yazıldığı anlaşıldı. Dreyfüs beraet etti. Şeytan adasından geri getirildi. Rutbe ve nişanları geri verildi. Daha sonra 1. Dünya Savaşına general olarak katıldı.

Örnekler çoğaltılabilir. Bizim açıklığa kavuşturmak istediğimiz husus şudur:

Herhangi bir davada taraf ya da sanık hakkında idarece bir rapor veya belge gönderilmiş ve bunlar dava dosyasına konulmuşsa, bu belge ve raporların taraflar ve müdafi avukatlarınca görülmesi, incelenmesi, bunlara karşı diyeceklerini bildirmeleri savunma hakkı açısından zorunludur. Bu zorunluluğa uyulmadığı takdirde verilecek karar adil olamaz. Savunma hakkı yıkılmış ve hukukun üstünlüğü ilkesi yaralanmış olur.

Yabancı ülkelerde hükümet, Devlet güvenliğini ilgilendiren hallerde yargı organlarınca istenen bilgi ve belgeleri bu yargı yerlerine gönderdiği takdirde sözü geçen belgelerin ve raporların taraflarla müdafi avukatlarınca okunmasına, incelenmesine engel olunmamakta böylece savunma ve hak arama ilkelerine saygı gösterilmektedir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki eğer bir belge ya da rapor Devletin güvenliğini ilgilendiriyorsa bu belge ve raporlar yargı organına gönderilmiyebilir. Bu takdirde bu belgeler dava dosyasına girmez, karara dayanak olmaz, lehte ya da aleyhte bir sonuç doğurmaz.

Ama eğer bu belge ve raporlar yargı organlarına gönderilmişse bu takdirde bunların ilgili taraf ya da müdafi avukatı tarafından incelenmesi ve savunmasının alınması zorunludur. Hukuk Devletinde, bağımsız yargıda, savunma hukukunda aksi davranışın, aksine bir hükmün yeri olamaz.

Bu yönden Danıştay Yasasının 82. maddesinin son fıkrası Anayasamızın «Hak arama hürriyeti» başlığını taşıyan 31. maddesine ve savunma hakkı ilkesine aykırı düştüğünden bir an önce kaldırılması gerekir.

TÖB — DER'DEN ŞUBE VE ÜYELERİMİZİN ÖDEMELİ OLARAK İSTİYEBİLECEĞİ KİTAPLAR :

Kitabın Adı :	Yazarı :	İndirimli Fiyatı
1. Hukuk Yazıları	Avukat Halit Çelenk	10 TL.
2. İş ve Meslek Eğitimi	İ. Hakkı Tonguç	5 TL.
3. Devrimci Eğitim Şûrası	TÖS Yayını	10 TL.
4. Büyük Eğitim Mitingi	TÖDMF Yayını	5 TL.
5. Büyük Eğitim Yürüyüşü	TÖS Yayını	2,5 TL.
6. Öğretmenin Hukuk Rehberi	TÖS Yayını	2,5 TL.
7. Savunma Stratejisi ve Ulusal Ordu	Haydar Tunçkanat	0,5 TL.
8. Montaj Sanayii	Hilmi Özgen	0,5 TL.
9. Dünya Olayları ve Dış Politikamız	İbrahim Çamlı	0.5 TL.
10. Toprak ve Tarım Reformu	Sami Küçük	0,5 TL.
11. Türk Halkının Beslenme Sorunu	Osman Nuri Koçtürk	0,5 TL.

YENİ YAYINLAR

Hikmet ALTINKAYNAK

— *İŞ VE MESLEK EĞİTİMİ : İsmail Hakkı Tonguç'un kitabı/TÖB — DER Yayınları /176 sayfa, 10 lira : TÖB—DER üyeleri için 5 lira/1. baskı : Ocak 1974 —*

TÖB — DER Yayınlarının ilki olan «İş ve Meslek Eğitimi», büyük eğitimci İsmail Hakkı Tonguç'un yayımladığı önemli yapıtlarından biri. 15'i kitaplaşan 18 eserin sahibi İsmail Hakkı Tonguç. İş ve Meslek Eğitimi'nde «toplumsal, ekonomik, eğitbilimsel düşüncelerinin özünü» kaleme almış yazar. Aradan geçen yıllar, dilinde ister istemez bir arılaştırmayı zorunlu kılmıştır. Arılaştırılan dille okumadaki karşılaşılacak güçlükler, öğretmenlerin her an başvurabileceği bir kaynak kitap haline gelmiştir: İş ve Meslek Eğitimi.

«HUKUK YAZILARI»

— *HUKUK YAZILARI : Avukat Halit Çelenk'in hukukla ilgili yazıları/TÖB—DER Yayınları/434 sayfa, 20 lira: TÖB—DER üyeleri için 10 lira/1. baskı: 1974 —*

Avukat Halit Çelenk'i bilmem tanımayan kaldı mı? TÖS'te başladığı hukuk müşavirliği görevini TÖB — DER'de de yürütmekte. 12 Mart sonrası dönemde, yürekli girişimleriyle örgütümüze yararlı hizmetlerde bulundu. Hukuk Yazıları ise, onun, yürekli girişimlerinin yazıya dökülmüş bir toplamı. Daha önce çeşitli yayın organlarında çıkan bu yazıların her an akılda tutulmasında, kaçınılmaz yararlar var. Hele de haksızlığa hiç mi hiç tahammül edemeyen öğretmenler için...

«TEVFİK FİKRET»

— *TEVFİK FİKRET : Mehmet Bayrak'ın incelemesi/Tel Yayınları/160 sayfa, 10 lira 1. baskı: 1974 —*

Şiirlerindeki dil nedeniyle bugün anlaşılması zor, ama içerik bakımından hâlâ okunabilir bir şair Tevfik Fikret. Onun Promete'sini, Sabah Olursa'sını her aydınımız bilir. Eleştirmen Mehmet Bayrak, ölümünün 58. yıldönümünde Tevfik Fikret'i yazmış. Bu kitapta şairin hayatı, sanatı, eserleri ve devrimciliği üzerine bir inceleme yer alıyor. Mehmet Bayrak'ın lk kitabı olan Tevfik Fikret ilginç. Onu ilginç kılan biraz da «Fikret'in Atatürk'e etkisi» gibi bir tez taşıyor olması. Böylece Tevfik Fikret, savlı bir inceleme kitabı. Şiirlerinden örneklerin de alındığı bu eser, liselerde yararlanılabilir bir kaynak kitap.

T Ö B — D E R

Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1974

Sayın : ....

....

....

....